

PRVNÍ INTERPRETAČNÍ PLÁN CHKO BÍLÉ KARPATY

... a co s ním?

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

nadace
partnerství
| LIDÉ A PŘÍRODA

Podpořeno z Programu švýcarsko-české spolupráce.
Supported by a grant from Switzerland through the Swiss Contribution to the enlarged European Union.

Plán pomůže

1) Pokud interpretaci sám vytvářím

- ▶ Pomůže mi najít odpovědi na klíčové otázky a interpretaci dobře připravit
- ▶ Pomůže mi vyhnout se základním chybám
- ▶ Pomůže mi najít odbornou pomoc

2) Pokud realizaci interpretace zadávám

- ▶ Pomůže mi dobře definovat zadání, což usnadní komunikaci se zpracovatelem
- ▶ Pomůže mi najít odbornou pomoc / realizátora

Slovo vedoucí Správy CHKO Bílé Karpaty

Bílé Karpaty se na rozdíl od mnoha dalších chráněných krajinných oblastí a národních parků v České republice po dlouhou dobu držely spíše stranou zájmu návštěvníků. V posledních letech se však situace začala rychle měnit. Přispěl k tomu rozvoj informačních technologií, zvýšená mobilita obyvatel i návštěvníků, výrazně větší rozvojové možnosti obcí a činnosti různých profesních organizací v cestovním ruchu. Lidé se začali o Bílé Karpaty víc zajímat.

Správa CHKO si uvědomuje potenciál, který hodnoty Bílých Karpat z pohledu cestovního ruchu představují. Zároveň je její povinností tyto hodnoty chránit. Otázkou tedy je, jak území využít a přitom jeho hodnoty neohrozit. To bylo jedním z hlavních důvodů, proč tento interpretační plán vznikl. Dokážeme-li lidem společně přiblížit nejen krásy Bílých Karpat, ale i potřebu chovat se k nim s respektem, máme větší šanci je zachovat – a zajistit tak, že bude stále za čím jezdit a na co se dívat.

Ing. Jiřina Gaťáková

Vedoucí Správy CHKO Bílé Karpaty

Slovo autorů

Interpretační plán CHKO Bílé Karpaty se rodil za podmínek výrazně omezených časem, kapacitou lidských zdrojů i financí. V době svého vzniku nebyl v České republice žádný jiný plán pro tak rozsáhlé chráněné území vytvořen a dostupných dat bylo minimum. Není proto divu, že příprava plánu byla místy hodně dobrodružná.

Přestože se oba interpretací místního dědictví zabýváme už delší dobu, práce na interpretačním plánu Bílých Karpat pro nás byla novou zkušeností. Velmi si vážíme pomoci pracovníků Správy CHKO, turistických informačních center, centrálního cestovního ruchu, muzeí, zástupců obcí, mikroregionů a MAS, průvodců, kolegů z nevládních neziskových organizací a dalších, bez jejichž přispění by plán, který držíte v ruce, nevznikl. Všem, kdo jste nám věnovali svůj čas, děkujeme ☺.

Díky Vám dostal plán svoji konečnou podobu – ta se od naší původní představy liší asi tak, jako se liší tradiční kosa od velké, ale obtížně ovladatelné traktorové sekačky. S původní, „metodicky správnou“, podobou interpretačního plánu by si jistě dokázal poradit odborník. My jsme však chtěli vytvořit užitečný nástroj, s nímž si poradí i člověk, který běžně interpretaci v Bílých Karpatech vytváří či zadává, například starosta obce. Vaše zkušenosti nám v tom velmi pomohly.

Plán by měl pomoci i profesionálům, s nimiž v rámci cestovního ruchu spolupracujete – pro příběhy, které hledají a při prezentaci rozmanitých částí Bílých Karpat využívají, nabízí společnou tematickou nit.

Ať Vám, nám, prostě všem, kdo interpretace vytváříme, i Bílým Karpatům samotným plán dobře slouží!

Jana Urbančíková

průvodce a pracovník informačního centra Vzdělávacího a informačního střediska Bílé Karpaty

Ing. Ladislav Ptáček

cykloprůvodce, předseda Sdružení pro interpretaci místního dědictví České republiky

ÚVOD

Bílé Karpaty jsou

► území, jehož přírodní a kulturní hodnoty úzce souvisejí s činností člověka a do něhož člověk dlouhodobě patří

Bílé Karpaty, jak je známe dnes, by nevznikly bez člověka. Jejich hodnoty člověk spoluvytvářel – tím, že v Bílých Karpatech dlouhou dobu žil a hospodařil. Je proto přirozené, že chce tyto hodnoty i využívat.

Přirozená je i jeho touha zdejší hodnoty obdivovat a chránit. Denně k zachování bělokarpatského přírodního, kulturního a historického dědictví přispívá nejen jako profesionální ochranář či odborník v místním muzeu, ale především jako „obyčejný“ člověk – tím, že tady hospodaří, že si s dětmi zazpívá místní písničku, uvaří místní jídlo, vyčistí studánku, opraví kapličku, zúčastní se fašankové obchůzky, uspořádá besedu o místní historii nebo košť slivovice. Snaží se zachovat to, co má v Bílých Karpatech rád a co je jeho srdci blízké.

► jedinečné území z pohledu rozmanitosti a zachovalosti přírody i místní kultury, území zasluhující ochranu

Vyhlášením CHKO v roce 1980 získaly Bílé Karpaty nálepku, která potvrdila jejich jedinečnou hodnotu. Zní to hezky. V čem je ale jedinečnost přírodního, kulturního a historického dědictví Bílých Karpat, na které jsme pyšní, a proč si zaslouží ochranu? Dokážeme to lidem vysvětlit tak, aby k nám přijeli, pobýli, ale nepoškodili a nezničili – a rádi se sem vraceli? Jednou z cest jak hodnoty Bílých Karpat srozumitelně přiblížit ostatním je dobrá interpretace místního dědictví.

Interpretace místního dědictví je

► jeden ze základních nástrojů pro rozvoj šetrných forem cestovního ruchu

Bílé Karpaty nedostaly do vínku místa jako Sněžka nebo Macocha, která svou majestátností sama o sobě přitahují zájem návštěvníků. Bílé Karpaty jsou na první pohled méně nápadné, „potřebují“, aby návštěvník pro jejich krásy a hodnoty otevřel oči. Dobrá interpretace, která dokáže otevírat oči, může rozvoji šetrných forem cestovního ruchu jedinečným a zásadním způsobem pomoci.

► jeden ze základních nástrojů pro zajištění ochrany území

Dobrá interpretace přírodního, kulturního a historického dědictví přináší porozumění hodnotám území, porozumění přináší ocenění těchto hodnot, a na tomto základě se může zrodit rozhodnutí a touha po jejich zachování (ať už v srdci ochranáře, starosty, zemědělce, člena folklorního sdružení, historického spolku nebo v srdci návštěvníka Bílých Karpat). Dobrá interpretace je tak klíčová pro zajištění nezbytných příznivců, díky nimž bude ochrana Bílých Karpat dlouhodobě udržitelná a efektivní.

JEDNO ÚZEMÍ, SPOLEČNÉ DĚDICTVÍ, RŮZNÉ ZÁJMY

aneb Jak jsme se v Bílých Karpatech dostali přes založení CHKO v roce 1980 k interpretačnímu plánu?

NA ZAČÁTKU

Rozmanitost, kterou člověk v Bílých Karpatech spoluvytvářel, začala v okolním světě stále rychleji mizet.

Lidé si začali uvědomovat její jedinečnost – sbírali písničky, předávali tradice, pořádali botanické vycházky, zakládali muzejní a okrašlovací spolky... Vznikla i první rezervace na ochranu pralesa na Javořině.

Mnohé z těchto snah o zachování místního dědictví byly úspěšné. Pestrá, harmonická krajina Bílých Karpat však mizela dál. K jejímu zachování bylo potřeba udělat další krok.

VYHLÁŠENÍ CHKO 1980

Území Bílých Karpat, které přebrala správa nově vyhlášené chráněné krajinné oblasti, už bylo v té době výrazně zdecimováno intenzivním socialistickým zemědělstvím.

Prioritou proto bylo zlepšení stavu území a jeho údržba.

Od vyhlášení CHKO se očekávalo, že přinese do území peníze. To se ale stalo jen zčásti.

Bílé Karpaty nikdo neznal, což byl problém při shánění podpory, ať už finanční nebo politické.

Lidé začínají hodnoty Bílých Karpat propagovat a chránit.

Bílé Karpaty dostávají nálepku potvrzující jejich jedinečnost

Propagace Bílých Karpat je společná věc

OD TÉ DOBY

Bílé Karpaty a jejich hodnoty se dostávají do povědomí státních i nestátních organizací, které rozdělují dotace v oblasti ochrany přírody – biologická rozmanitost (biodiverzita), záchrana krajových odrůd, regionální směsi apod. jsou součástí celostátních dotačních titulů.

Lidé se za Bílé Karpaty už nestydí.

Vyhlášení biosférické rezervace UNESCO (1996) je další ocenění zdejších hodnot – a tentokrát také člověka, který je vytvořil. Bílé Karpaty se tím zařazují na seznam přírodního a kulturního dědictví lidstva.

OCHRANA A/NEBO CESTOVNÍ RUCH

Oficiální uznání hodnot přináší Bílým Karpatům ochranu, například v podobě CHKO, ale také omezení.

S větším počtem turistů bude ochrana hodnot území na některých místech ohrožena. Na jiných místech to vadit nebude.

Bílé Karpaty nejsou vhodné pro masovou turistiku, ale mají potenciál z hlediska šetrného cestovního ruchu.

Cestovní ruch založený na prezentaci místního dědictví, který nezatěžuje místo.

Oficiálně uznaná hodnota místního dědictví přináší některé výhody.

Bílé Karpaty získávají nálepku světového dědictví

Propaguje se a lidé skutečně jezdí

Lidé sice jezdí, ale...

Pro někoho je jich málo, pro někoho moc

Když už sem přijedou, měli by tu zažít něco, na co budou rádi vzpomínat

Proč? Aby byli ochotní u nás utratit peníze a pokud se jim tu bude líbit, můžeme doufat, že se ke zdejšímu dědictví budou chovat s respektem

INTERPRETAČNÍ PLÁN

Lidé prezentují Bílé Karpaty pokaždé, když o zdejších hodnotách sdělují něco druhým. Pokaždé tak svým způsobem interpretují místní dědictví – ať už prostřednictvím folklorních slavností, letáku, stezky, expozice nebo vycházky s průvodcem.

Svět se ale mění a mění se i návštěvník – chce věci rychleji, zajímavěji, jinak. I interpretaci je třeba připravovat jinak.

INTERPRETAČNÍ PLÁN pomůže to, co v Bílých Karpatech máme, podat takovým způsobem, abychom uspokojili návštěvníka a příliš neohrozili zdejší dědictví.

DOBŘÁ INTERPRETACE

Dobře připravená interpretace je efektivní způsob komunikace, který dokáže člověku sdělit věci tak, aby je pochopil.

Neučí a nepoučuje, ale

- 1) probouzí zájem,
- 2) vytváří osobní vztah
- 3) odhaluje.

Může fungovat jen na základě dobře stanoveného

cíle (**PROČ**), cílové skupiny (**KOMU**), sdělení (**CO**) a formy (**JAK**).

Vnímání lidí se mění

Ukázat pěkné fotografie a říct: Přijďte, je u nás pěkně...už nestačí

Aby dobrá interpretace vznikla, je potřeba mít jasno v tom proč vůbec něco vytvářím, pro koho a co mu chci říct.

Jakou formou to udělám (panel, stezka, leták, expozice...) je až ta úplně poslední věc.

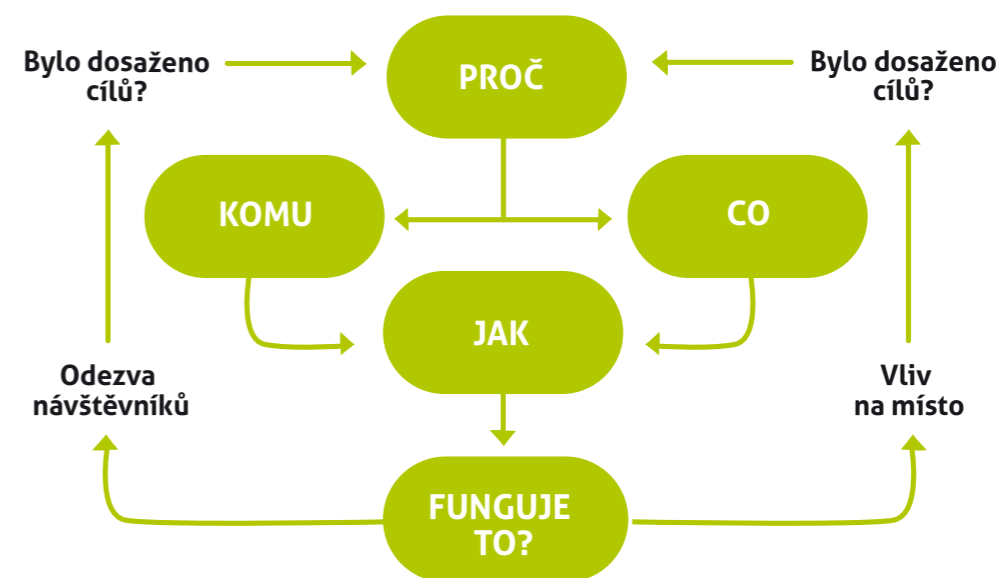
INTERPRETAČNÍ PLÁN CHKO BÍLÉ KARPATY

CO DĚLÁ A JAK VYPADÁ

Dívá se na to

- ▶ **PROČ** chceme o Bílých Karpatech něco sdělovat – jaké jsou naše cíle
- ▶ **KOMU** chceme o Bílých Karpatech něco sdělovat – kdo to je, co potřebuje a očekává
- ▶ **CO** je v Bílých Karpatech jedinečné, bude návštěvníka zajímat, a **CO** mu o tom chceme sdělit
- ▶ **JAK** to sdělit

Vzhledem k tomu, že tento interpretační plán je zároveň jakousi příručkou jak připravit interpretaci, odpovídá tomu i jeho členění – sleduje základní kroky, které by měl realizátor interpretace udělat při její přípravě.

Každá z hlavních částí **PROČ**, **KOMU**, **CO**, **JAK** nejdříve krátce popíše jak na to. Konkrétní postup pak předvede na příkladu Bílých Karpat. Na závěr řekne, jak vypadá **PROČ** (cíl interpretace), **KOMU** (cílová skupina), **CO** (hlavní sdělení) nebo **JAK** (forma interpretace) pro Bílé Karpaty jako celek.

FUNGUJE TO? poradí jak zjišťovat efektivitu interpretace. Uvádí i příklady situací, na které je potřeba dávat pozor, protože mohou výrazně snížit dobrý dojem, a tím i zážitek návštěvníka, z vytvořené interpretace.

ZÁSADY DOBRÉ INTERPRETACE obsahují tipy na to, jak se nejčastějšími chybám vyhnout.

PŘÍLOHY obsahují mapky a tabulky, které může realizátor při přípravě interpretace využít (například Hlavní sdělení, Cílové skupiny apod.).

Jednou z příloh je i **ADRESÁŘ**. V něm najdete kontakty na odborníky, kteří se v České republice interpretací místního dědictví zabývají, Správu CHKO Bílé Karpaty a organizace, které nejčastěji zajišťují služby místních průvodců.

ZDROJE INFORMACÍ uvádějí odkazy na literaturu a užitečné webové stránky.

...TAK POJĎME NĚCO UDĚLAT

Následující historku asi všichni dobře známe. Podle toho jak úspěšně jsme si v ní vedli, pro nás představovala buď plusové body a pocit z dobře vykonané práce – nebo noční můru.

Pojďme něco udělat!

Leták, či panel o obci, stezku po obecních pamětihodnostech, muzeum o tom, jak se u nás žilo.

Seženeme nebo uděláme fotky a texty, dáme to grafikovi nebo šikovnému spoluobčanovi k úpravě, pošleme to do tiskárny k výrobě, panel nebo expozici nainstalujeme, letáky rozvezeme.

A je to!

Líbí se nám výsledek? Funguje to, jak jsme chtěli? Stálo to za naše úsilí a peníze?

Ohlasy

Je to geniální!

Je to dobré, ale...

- ▼ Panely jsou všude a nikoho moc nezajímají...
- ▼ Nepochopil jsem, co a komu jste tím chtěli říct...
- ▼ Muzeum vypadá jako skladiště starých krámů...
- ▼ Letáky dneska už nikdo nečte, jenom web...
- ▼ Podobná stezka je u...
- ▼ K nám jezdí rodiny s dětmi a pro ty je to nuda...
- ▼ Za ty peníze jste měli raději opravit kus chodníku...

Je to hrozné...

Co dál?

Povedlo se, funguje to a všichni jsou spokojeni? Dobrá práce, jen tak dál!

Nedopadlo to úplně podle našich představ?

- ▶ Můžeme zkusit udělat něco jiného opět metodou pokus–omyl
- ▶ Nebo to můžeme zkusit jinak... s využitím interpretačního plánu

Plán vás navede

Než něco uděláme, potřebujeme si ujasnit:

- ▶ PROČ to chceme dělat
- ▶ Pro koho to děláme, KOMU je to určeno
- ▶ CO z toho, co můžeme ukázat, ho bude zajímat a CO mu o tom chceme SDĚLIT
- ▶ JAK to uděláme a jak se o to budeme starat
- ▶ Jak zjistíme, že to FUNGUJE

JAK PLÁN VYUŽÍT PŘI PŘÍPRAVĚ INTERPRETACE

PROČ to chceme – k čemu nám to bude?

Cíl, k jehož dosažení má interpretace sloužit, si musím stanovit sám
– pokud potřebuji poradit, podívám se do ADRESÁŘE na seznam konzultantů

Pro KOHO to děláme – kdo to je a co chce?

Abych zjistil

kdo jsou nejčastější návštěvníci
jaké jsou jejich potřeby
jaká jsou jejich očekávání
jaké formy interpretace upřednostňují,

- ▶ podívám se do přílohy CÍLOVÉ SKUPINY nebo najdu v ADRESÁŘI kontakt na odborníka, který mi poradí

CO z toho, co tu máme, by ho mohlo zajímat?

Abych si mohl udělat inventuru všeho co mám a posoudit to očima návštěvníka

- ▶ podívám se do CÍLOVÝCH SKUPIN na profil návštěvníka (kdo to je, co chce)
- ▶ pokud potřebuji poradit, podívám se do ADRESÁŘE na seznam konzultantů
- ▶ protože nechci návštěvníky posílat do míst, kde se mohou dostat do konfliktu s ochranou přírody, podívám se do ADRESÁŘE na kontakt na Správu CHKO

CO chceme SDĚLIT o nás, o tomto místě?

Až budu zvažovat, co je to hlavní, co chci návštěvníkům sdělit

- ▶ podívám se pro inspiraci na přílohu HLAVNÍ SDĚLENÍ, kde jsou shrnuty nejdůležitější myšlenky popisující jedinečnost a hodnoty území Bílých Karpat
- ▶ na základě jasně definovaného hlavního sdělení vyberu pamětihodnosti, příběhy, místa, události a jevy, které s ním souvisejí
- ▶ pokud potřebuji konzultanta, podívám se do ADRESÁŘE

JAK to uděláme? Jak zajistíme dostupnost a udržitelnost?

Až se budu rozhodovat, jestli bude lepší leták, panel, stezka, expozice, průvodce, akce, web, brožurka, hra, quest (hledačka), video...

- ▶ podívám se do CÍLOVÝCH SKUPIN na to, které formy interpretace můj návštěvník upřednostňuje
- ▶ podívám se do ZÁSAD DOBRÉ INTERPRETACE na základní pravidla, tipy a nejčastější chyby při tvorbě a použití dané formy
- ▶ podívám se do FUNGUJE TO? na příklady toho, co snižuje dojem z interpretace a ovlivňuje zážitek návštěvníka
- ▶ v případě, že nejlepší formou je živá interpretace, podívám se do ADRESÁŘE na to, kde mi proškolené průvodce mohou doporučit
- ▶ pokud si nevím rady, najdu si v ADRESÁŘI konzultanta

Jak zjistím, že to FUNGUJE?

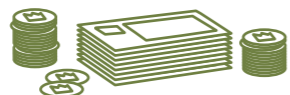
Abych nevynakládal čas a peníze zbytečně, je potřeba se ujistit, že navržené řešení je funkční

- ▶ podívám se do ZÁSAD DOBRÉ INTERPRETACE na to, kdy a jak funkčnost ověřovat
- ▶ pokud potřebuji pomoc, podívám se do ADRESÁŘE na konzultanty

PROČ

můj cíl interpretace

§ § §

Musím si ujasnit:

Najít odpověď na PROČ bývá obtížnější, než by člověk myslel. Většinou totiž zjistí, že jeho představa je poněkud mlhavá.

- čeho chci interpretací dosáhnout → **OBECNÝ CÍL**
- co chci, aby člověk a) pochopil, b) pocítil, c) udělal → **KOMUNIKAČNÍ CÍLE**

Je velmi důležité vědět, PROČ vlastně konkrétní interpretaci vytvářím (chci do obce přivést víc turistů nebo místní mládež připomenout významného rodáka?). Je to vodítko, kterého se vyplatí držet. O interpretaci většinou rozhoduje a vytváří ji víc lidí. Pokud se na začátku shodnou na tom, proč interpretaci chtějí a k čemu jim má pomoci, ušetří si později soustuh dohadování. Obecných cílů bývá zpravidla několik, proto je důležité shodnout se na prioritách. Za pár let bude potřeba najít peníze na opravu nebo na provoz. Bez jasně daného cíle můžu jen těžko hodnotit, jestli interpretace funguje a má smysl do ní dál investovat.

Kde cíle interpretace hledat:

Cíle si musí definovat zadavatel interpretace. Vyjít přitom může ze základních dokumentů organizací (např. u Správy CHKO je to Výnos o zřízení CHKO Bílé Karpaty) nebo strategických a rozvojových koncepcí (např. strategie mikroregionů a MAS, plány rozvoje jednotlivých obcí). Komunikační cíle většinou člověk nikde nenajde, stanovit si je musí sám.

BÍLÉ KARPATY – jaké jsou CÍLE interpretace

Cíle interpretace se odvíjejí od poslání, zájmů a cílů těch, kdo interpretaci chtějí vytvořit.

Kdo nejčastěji Bílé Karpaty a jejich hodnoty interpretuje – 3 hlavní skupiny:

Skupina I

- **institute, jejichž zájem je ochrana a péče o svěřené přírodní, kulturní a historické dědictví Bílých Karpat** (například Správa chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty, muzea, Lesy ČR)

Skupina II

- **nevládní neziskové organizace, jejichž zájem je ochrana a péče o místní dědictví Bílých Karpat** (různé základní organizace Českého svazu ochránců přírody, muzejní a okrašlovací spolky, folklorní sdružení apod.)

Skupina III

- **obce, mikroregiony a MAS, profesní organizace a poskytovatelé služeb v cestovním ruchu** (např. centrály cestovního ruchu a turistická informační centra), jejichž zájem je rozvoj regionu a využití místního dědictví Bílých Karpat v cestovním ruchu

K formulování společného cíle interpretace pro Bílé Karpaty bylo potřeba vzít v úvahu pohled všech tří skupin tvůrců a zadavatelů interpretace.

Různé zájmy naznačovaly i různé cíle interpretace. Zájmy jednotlivých skupin jsou však málokdy vyhraněné a často kombinují ochranu a péči o místní dědictví s jeho využitím v cestovním ruchu: například Správa CHKO vytváří naučné stezky pro návštěvníky, Lesy ČR budují odpočívadla a podporují turistické značení stezek využívaných návštěvníky; některé nevládní neziskové organizace spojené s ochranou přírody poskytují i služby v cestovním ruchu (ubytování, informace, průvodci apod.); obce, MAS a mikroregiony, které mají zájem na rozvoji regionu, zároveň podporují péči o místní dědictví.

Oblasti, kde se zájmy všech tří skupin setkávají, je šetrný cestovní ruch. Vyplývá to z charakteru území, v němž se pohybujeme. Ochrana zdejších hodnot přináší určitá omezení týkající se využití území. Pro zachování jedinečných hodnot Bílých Karpat je důležité některé části zdejšího přírodního, kulturního a historického dědictví zakonzervovat, u jiných je však potřeba zajistit, aby zůstaly stále živé a mohly se dále rozvíjet. Pokud bude žít území, bude žít i zdejší dědictví. To je také princip biosférických rezervací UNESCO (Bílé Karpaty získaly tento statut v roce 1996). Vedle konzervační a vzdělávací funkce má území CHKO a biosférické rezervace Bílé Karpaty plnit i důležitou funkci rozvojovou – v místech, v míře a způsobem, které jsou pro to vhodné.

Při srovnávání cílů jednotlivých skupin tvůrců a zadavatelů interpretace jsme se proto zaměřili na cíle související se šetrným cestovním ruchem – šetrné využívání místního dědictví v cestovním ruchu, zážitek návštěvníka a péči o místní dědictví.

Skupina I

Důležitým zástupcem první skupiny, jejímž zájmem je především ochrana a péče o svěřené hodnoty území, je Správa CHKO Bílé Karpaty. Jako správce území CHKO je jedním z nejdůležitějších tvůrců a zadavatelů interpretace v území. Její cíle vycházejí z poslání daného přímo ve řízovacím dokumentu Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty (Výnos Ministerstva kultury ČR č. j. 17644/80 ze dne 3. listopadu 1980).

Poslání CHKO Bílé Karpaty je v něm definováno následovně:

„Posláním (chráněné krajinné) oblasti je **ochrana** všech **hodnot krajiny**, jejího vzhledu a jejích typických znaků i přírodních zdrojů a vytváření vyváženého životního prostředí; k typickým znakům krajiny náleží zejména její povrchové utváření, včetně vodních toků a ploch, klima krajiny, vegetační kryt a volně žijící živočišstvo, rozvržení a využití lesního a zemědělského půdního fondu a ve vztahu k ní také rozmístění a urbanistická skladba sídlišť, architektonické stavby a místní zástavba lidového rázu.“

Dalším cenným zdrojem při stanovování cílů interpretace byly diskuse s pracovníky Správy CHKO Bílé Karpaty, kde mimo jiné zaznělo: „Naší snahou bylo a je **vychovat v lidech vztah k Bílým Karpatům a zajistit péči o toto území.**“

Na tomto základě byly zformulovány cíle interpretace Správy CHKO BK vztahující se k návštěvníkovi území:

Cíle interpretace Správy CHKO Bílé Karpaty

Čeho chce Správa CHKO interpretací dosáhnout:

► usměrnit pohyb a ovlivnit chování návštěvníků, a tím přispět k ochraně hodnot území a citlivých lokalit

Co má návštěvník pochopit:

► důvody a způsob ochrany a péče o hodnoty území

Co má návštěvník pocítit:

► zažít něco příjemného a pocítit úctu a respekt k hodnotám území

Co má návštěvník udělat:

► usměrnit svůj pohyb a chování v území

► podporovat ochranu a péči o území

Cíle interpretace některých dalších členů první skupiny se od výše uvedených cílů liší tematickým zaměřením na kulturní či historické hodnoty území a/nebo důrazem, který kladou na prezentaci vlastní činnosti.

Skupina II

Cíle této skupiny jsou v mnohém podobné cílům první skupiny – důležité je získat podporu pro ochranu a péči o místní dědictví. Významná je navíc i prezentace vlastní činnosti, která posiluje motivaci pro další práci. Pokud lidé pečují o místní dědictví dobrovolně, ve vlastním čase a na vlastní náklady, je pro ně uznání návštěvníků, místních spoluobčanů, kolegů a vrstevníků velmi cenné.

Hlavní (obecné) cíle interpretace skupiny II ve vztahu k návštěvníkům:

Cíl 1: získat příznivce a podporu pro ochranu a péči o místní dědictví

Cíl 2: prezentací vlastních aktivit posílit motivaci k další práci na ochraně a péči o místní dědictví

Skupina III

Cíle třetí skupiny se od cílů předchozích dvou skupin liší v důrazu, který klade na zlepšení kvality života místních lidí a rozvoj regionu – např. zaměstnanost, dopravní dostupnost, služby, kulturní vyžití. Cestovní ruch je pro tuto skupinu cestou k rozvoji regionu. Cíle jsou proto mnohdy směřovány přímo na budování a rozvoj návštěvnické infrastruktury a návštěvnický zážitek.

Hlavní (obecné) cíle interpretace skupiny III ve vztahu k návštěvníkům:

Cíl 1: přilákat větší a pravidelné množství návštěvníků, a tím zvýšit příjem z cestovního ruchu a podpořit místní ekonomiku

Cíl 2: zatraktivnit přírodní a kulturní zajímavosti v okolí tak, aby nabízely možnosti ke kvalitnímu vyžití nejen návštěvníkům, ale i místním lidem

Cíl 3: upozornit na místní dědictví a získat podporu pro jeho ochranu a péči

Na základě srovnání cílů interpretace všech 3 skupin se společné cíle interpretace dají formulovat takto:

OBECNÝ CÍL = čeho chceme (v Bílých Karpatech) dosáhnout

Chceme

Zprostředkovávat hodnoty Bílých Karpat tak, aby zůstaly zachovány, návštěvníkům přinášely jedinečný zážitek a regionu zdroje nutné pro jejich ochranu i rozvoj

KOMUNIKAČNÍ CÍLE = co chceme, aby návštěvník (Bílých Karpat) pochopil, pocítil, udělal

Chceme, aby návštěvník

► *pochopil hodnotu dědictví Bílých Karpat*

► *pocítil úctu k hodnotám Bílých Karpat*

► *choval se k hodnotám Bílých Karpat s respektem, rád se do Bílých Karpat vracel a o podobné věci se zajímal i v místě, kde sám žije*

DALŠÍ KROK

Pokud mám při přípravě vlastní interpretace jasno ve svých cílech (např. zvýšení příjmu z cestovního ruchu v obci, usměrnění chování návštěvníků, šetrné poznávání přírodních a kulturních hodnot v okolí), můžu postoupit dál. Je dobré poznat toho, komu chci interpretací něco říct.

KOMU

moje cílová skupina

Musím si ujasnit:

Pozor, „široká veřejnost“ je imaginární cílová skupina, která ve skutečnosti neexistuje!

► koho chci interpretací oslovit – kdo přesně to je a co očekává

Dobrou interpretaci je potřeba šít na míru tomu, KOMU je určena. Abych mohl své cílové skupině nabídnout interpretaci, která má skutečně šanci ji oslovit, musím tuto skupinu dobře poznat. Jedině tak můžu zvolit vhodný obsah a formu. Jinak se totiž může stát, že budu investovat do předem ztracené věci...

Kde cílové skupiny hledat:

Údaje o návštěvnících a návštěvnosti shromažďují centrály cestovního ruchu, většinou prostřednictvím turistických informačních center a významnějších turistických cílů. Hlavní cílové skupiny návštěvníků mají specifikovány ve svých strategických dokumentech. V případě, že poblíž není turistické informační centrum nebo sledovaný turistický cíl, je potřeba udělat si vlastní průzkum. Výborným zdrojem informací mohou být osobní rozhovory s profesionály v cestovním ruchu, např. pracovníky informačních center nebo provozovateli služeb. Zvláště pokud v místě pracují už delší dobu, budou jistě schopni o návštěvnících, jejich potřebách a očekáváních něco říct. Návštěvnost a cílové skupiny může sledovat i mikroregion nebo MAS, pokud se výrazněji orientují na cestovní ruch.

Sběr informací o **spokojenosti návštěvníků** prostřednictvím klasických dotazníků není příliš úspěšný, protože návštěvníky vyplňování obtěžuje a nechtějí jím trávit svůj volný čas. Lépe se osvědčil neformální rozhovor při návštěvě TIC nebo na různých tradičních akcích. Pokud má výsledek k něčemu být, je dobré přesně vědět, na co a jak se návštěvníků ptát. Poradit může profesionál, např. z centrály cestovního ruchu, který se těmito věcmi zabývá.

BÍLÉ KARPATY – jaké jsou CÍLOVÉ SKUPINY interpretace

Zjišťování informací o návštěvnících Bílých Karpat jako celku bylo hodně složité.

Na území Bílých Karpat neexistuje ucelený systematický průzkum návštěvnosti především proto, že území nemá jednoho koordinátora cestovního ruchu, který by údaje sbíral. Bílé Karpaty spadají do působnosti 2 krajských centrál cestovního ruchu (Centrála cestovního ruchu Jižní Moravy, Centrála cestovního ruchu Východní Moravy) a také velkého turistického regionu Slovácko.

Oficiálně sledované údaje o počtu návštěvníků turistických informačních center (TIC) jsou málo vypovídající, protože značná část návštěvníků dnes místo jejich služeb využívá internetu a dalších informačních technologií. Užitečnější jsou údaje o počtu návštěvníků z oficiálně sledovaných významných turistických cílů, ale ty jsou v Bílých Karpatech jen tři. *Přehled cílů a jejich návštěvnost najdete v příloze.*

Struktura návštěvníků Bílých Karpat, ze které by se daly poměrně snadno odvodit cílové skupiny, se nesleduje. Vyšli jsme proto z cílových skupin obsažených ve strategických dokumentech krajských centrál cestovního ruchu a Regionu Slovácko. Jsou sice brány z hlediska celého kraje nebo velkého regionu, ale poskytly nám výchozí údaje, které jsme pak ověřovali přímo v terénu. Naším nejcennějším zdrojem informací byly rozhovory s pracovníky TIC v Bílých Karpatech a okolí. Vybrali jsme klíčová místa (nástupní body), kudy projde a kde se pohybuje nejvíce lidí: Valašské Klobouky, Brumov-Bylnice, Slavičín, Luhačovice, Bojkovice, Starý Hrozenkov, Strání, Uherský Brod, Uherské Hradiště, Uherský Ostroh, Veselí nad Moravou, Strážnice. Díky nim jsme získali kvalifikovaný odhad týkající se složení návštěvníků na území Bílých Karpat.

Ptali jsme především na to

- kdo návštěvníci jsou
- za čím přijíždějí a co očekávají
- jak jsou spokojeni

Shrnutí poznatků z průzkumů o návštěvnících jednotlivých TIC najdete v příloze.

Minimum informací jsme získali o c), tj. spokojenosti návštěvníků, protože tyto údaje se získávají obtížně. TIC jsou dobrým zdrojem – osobní rozhovor s návštěvníkem umožňuje získávat informace v kontextu. Pracovníci ve všech informačních centrech se shodli na tom, že návštěvníci mají tendenci zmiňovat spíše věci, které nefungují. Věci, které fungují a se kterými jsou spokojeni, berou jako samozřejmost.

a) Kdo návštěvníci jsou

Podle průzkumů v TIC, jsou významnými cílovými skupinami na území Bílých Karpat:

1) rodiny s dětmi (AKTIVNÍ RODINA: 20–40 let v páru, děti do 11 let)

2) „prázdná hnízda“ (PRÁZDNÉ HNÍZDO: 35–60 let v páru, bez dětí nebo děti 15+)

Tyto dvě skupiny odpovídají důležitým cílovým skupinám, se kterými pracují centrály cestovního ruchu (viz oficiální název cílové skupiny a stručná charakteristika v závorce). Zjistili jsme, že významné jsou i další dvě skupiny:

3) menší skupinky aktivních návštěvníků různé struktury a věku, včetně seniorů

Skupina je velmi různorodá a liší se jak velikostí, tak věkem v rozmezí 18–65+; často vzniká rozšířením skupiny 1) například o prarodiče nebo skupiny 2) o přátele nebo kolegy podobného věku; mohou to být jen muži nebo jen ženy, nejčastěji jsou skupinky smíšené; společným rysem je aktivní trávení času

4) senioři – lázeňští hosté (zatím významná skupina v části území v dosahu Luhačovic)

Skupina využívá lázeňských služeb a je orientována spíše na kulturu

Kromě skupiny 4) tvoří výrazný podíl ve všech zmíněných cílových skupinách **cyklisté**.

Nejvýraznější trendy v posledních letech:

- ▶ Stále narůstá počet cyklistů po celém území
- ▶ V různých částech Bílých Karpat jde podle obtížnosti terénu o různý typ cyklistů
- ▶ Strukturu návštěvníků ovlivňuje změna situace v Luhačovicích – ubývá lázeňských hostů seniorů a přibývá samoplátců, kteří přijíždějí na kratší pobyty a kromě lázeňských služeb zde chtějí aktivně trávit čas (to má dopad na celou část Bílých Karpat od Luhačovic až po Slavičín a Brumov-Bylnici)
- ▶ Silnou skupinou jsou rodiny s dětmi, většinou vybavené na cykloturistiku; trend je stabilní
- ▶ Lidé jezdí cíleně na tradiční folklorní a kulturní akce; trend je stabilní
- ▶ V některých místech se struktura návštěvníků rok od roku mění, trendy nejsou stálé; jednou z příčin je reakce na média, zajímavý dokument, film, knihu – příkladem je zájem o moderní historii (Ploština) nebo Žitkovské bohyně (Moravské Kopanice)
- ▶ Je znatelný rozdíl mezi částmi Bílých Karpat, kde je dlouhodobě aktivně rozvíjen koordinovaný destinační management (především působnost centrály cestovního ruchu Východní Morava, MAS Luhačovské Zálesí a Strážnicko) a částmi, kde tomu tak není; trend je stabilní

Kdy přijíždějí a kolik jich je – současný stav a trend

Nejvíce návštěvníků přijíždí do Bílých Karpat od června do září. Cyklisté začínají jezdit už od května (v souvislosti s otevíráním Baťova kanálu). V květnu narůstá i počet hostů v Luhačovicích (otevírání pramenů). Zvýšená návštěvnost bývá zaznamenána v době konání pravidelných kulturních, folklorních a v posledních letech i sportovních akcí. Ty tak představují významnou příležitost pro oslovení návštěvníků zajímavou interpretací.

Mimo letní sezonu přijíždějí návštěvníci většinou cíleně právě na kulturní a tradiční folklorní akce (fašanky, hody, košty apod.)

Zimní sezona není v Bílých Karpatech z hlediska návštěvnosti významná, s výjimkou několika málo míst s dobrým zájemem pro sjezdové lyžování i za nepříznivých sněhových podmínek a míst s dostatkem upravovaných běžkařských tras. Trend mírných zim s nedostatkem sněhu, ale i vody pro umělé zasněžování, je však obecně pro tradičně pojatou zimní lyžařskou turistiku v Bílých Karpatech nepříznivý.

Bílé Karpaty se nemohou měřit s jinými horami z hlediska nadmořské výšky a přirozených předpokladů zejména pro sjezdové lyžování. Mohou však stavět na místní kultuře a tradicích, které na výkyvech počasí nejsou tak závislé. Vytvoření životaschopné nabídky se neobejde bez dobře připravené interpretace. Trvale rostoucí zájem o tradiční akce jako Mikulášský jarmek ve Valašských Kloboukách nebo Festival masopustních tradic ve Strání ukazují, že takto pojatá nabídka má šanci na úspěch. Nahrává tomu i další výrazný trend posledních let – nárazová návštěvnost v reakci na média (viz výše u trendů cílových skupin).

Údaje o návštěvnosti TIC a přehled vybraných akcí, které přitahují návštěvníky, najdete v příloze.

b) Za čím návštěvníci přijíždějí a co očekávají

Z rozhovorů s pracovníky TIC vyplynulo, že společným jmenovatelem v očekáváních návštěvníků Bílých Karpat je **klid a odpočinek**. Podle toho, zda návštěvník dává přednost pasivnímu nebo aktivnímu odpočinku, mají jeho představy o tom, co v Bílých Karpatech zažije, mnoho různých podob:

folklor a živé tradice, místní lidé v kroji, cimbálka na každém rohu, víno, slivovice, nedotčená příroda a zachovalá krajina, orchideje, tradiční hospodaření a architektura, funkční naučné stezky, přístupné památky, krajové a dobré jídlo

Tento výčet je dokladem toho, že návštěvníci reagují na marketing. Jejich **očekávání odrážejí způsob, jakým jsou Bílé Karpaty prezentovány**. Z toho jasně plyne, že:

- 1) Pro pozitivní zážitek návštěvníka je nezbytné, aby prezentace odpovídala skutečnosti, protože **návštěvník očekává to, co se mu slibuje, že v Bílých Karpatech najde**.
- 2) Pokud se v jeho očekáváních vyskytují **věci, které ve skutečnosti nedostane**, znamená to **příležitost pro interpretaci** – buď očekávání uspokojím, nebo odvedu pozornost a nabídnu mu něco jiného. Například pokud návštěvníci očekávají, že uvidí místní lidi chodit běžně v kroji, je možné toho využít a otevřít na toto téma místní muzeum nebo jim nabídnout exkurzi s krojovaným průvodcem, při které se dozví jak kraj vznikl, jak se měnil, k čemu sloužil, a proč už v něm běžně lidé nechodí.

Pro dobrý zážitek z návštěvy Bílých Karpat potřebuje návštěvník cítit, že je o něj dobře postaráno. Na základě zjištění pracovníků TIC jeho potřeby zahrnují například:

dobré a přehledné značení turistických pěších a cyklistických tras, návaznost cyklostezek, vhodný orientační systém v terénu i v obcích, trasy na půldenní a celodenní výlety, pěší okružní trasy do 10 km, možnosti občerstvení na trasách, alespoň některé trasy sjízdné s dětským kočárkem, služby připravené na rodiny s dětmi a cyklisty, dětská hřiště a aktivity pro děti, možnosti koupání

Zájmy, potřeby a očekávání se mohou u jednotlivých cílových skupin návštěvníků lišit. To je pak potřeba zohlednit při volbě obsahu a formy interpretace.

Tabulku cílových skupin, jejich potřeb a očekávání najdete v příloze.

Z provedení průzkumu situace vyplynuly následující hlavní cílové skupiny:

CÍLOVÉ SKUPINY = koho chceme (v Bílých Karpatech) oslovit

Chceme oslovit

- ▶ **rodiny s dětmi** – tzv. AKTIVNÍ RODINA: 20–40 let v páru, děti do 11 let
- ▶ **„prázdná hnízda“** – tzv. PRÁZDNÉ HNÍZDO: 35–60 let v páru, bez dětí nebo děti 15+

Kromě těchto hlavních cílových skupin, které jsou v Bílých Karpatech nejsilnější, jsou další silnou skupinou

- ▶ **menší skupinky aktivních návštěvníků různé struktury a věku, včetně seniorů**

Skupina, kterou je potřeba stále brát v úvahu v dosahu Luhačovic, jsou

- ▶ **senioři – lázeňští hosté**

DALŠÍ KROK

Teď už znám svého návštěvníka a vím, co očekává. Co nabídnout, abych ho zaujal? Je potřeba zjistit, co všechno v Bílých Karpatech máme, ujasnit si, co návštěvníkovi můžu a chci ukázat, a hlavně – co mu o tom chci sdělit.

CO

moje sdělení

Musím si ujasnit:

Obvykle je možné sdělit pouhý zlomek toho, co víme. A to co zajímá mě, nemusí nutně zajímat i návštěvníka.

- ▶ co všechno tu máme – o čem se dá mluvit?
- ▶ co z toho všeho je jedinečné a mohlo by návštěvníka zajímat?
- ▶ co o tom chci sdělit?

Abych správně zvolil, CO z přírodního, kulturního a historického dědictví chci návštěvníkovi interpretovat, **musím se dívat jeho očima**. Bude se mi proto hodit všechno, co vím o své cílové skupině (KOMU). Musím také stále pamatovat i na svůj cíl – tj. PROČ to vlastně všechno dělám.

1) Nechci návštěvníka lákat na něco, co mu nejsem schopen ukázat (např. památku, do které se nedostane, protože je ve špatném stavu, zajímavého brouka, kterého najde jen odborník) **nebo co by mohlo přijít k úhonně** (pokud mi jde o to, abych cenný kousek přírody, památky nebo tradici v obci zachoval, musím si dobře rozmyslet, jestli je zvýšená pozornost návštěvníků spíše neohroží).

2) Nechci návštěvníka nudit, proto je potřeba místní zajímavosti nahlížet z jeho pohledu a neopakovat se, nenabízet mu něco, co už viděl o pár kilometrů dál.

Pokud mám vybráno, např. místní kroj, historickou událost, chráněnou rostlinu, slavného rodáka, dostávám se k tomu nejdůležitějšímu – sdělení. CO přesně chci o místním kroji, historii, chráněné rostlině, slavném rodákovi návštěvníkovi sdělit? **A opět platí, že cokoliv chci říct, musí připadat zajímavé návštěvníkovi (!).**

Bez dobrého sdělení dobrou interpretaci nevytvořím. **Sdělení, nad kterým si návštěvník řekne: „Aha, to je zajímavé!“ je klíčem k úspěchu celé interpretace.** Přitažlivá barevná grafika ani supermoderní technologie interpretaci nezachrání. Na to je dobré pamatovat, protože zatímco za dobrou interpretaci se lidé vracejí, nachytat se nechají jenom jednou.

Při hledání a formulování hlavního sdělení pro Bílé Karpaty jsme se drželi výše uvedených postupů.

Kde hledat:

Souhrnný seznam všeho, co se dá v Bílých Karpatech interpretovat, neexistuje, a ani existovat nemůže. Pro první orientaci o zdejších přírodních, kulturních a historických zajímavostech je možné využít webové stránky (obcí, TIC, mikroregionů, MAS, centrálního cestovního ruchu, odborných institucí atd.) a literaturu. Nejrozumnější ale je obrátit se přímo na někoho, kdo se o danou věc zajímá a věnuje se jí, ať už profesionálně nebo ve volném čase. V regionu a jeho okolí je fundovaných lidí dost a rozhovory s nimi člověk získá mnohem víc, než je schopen vyčíst z webových stránek nebo knih, zvláště v případě, že o dané věci sám moc neví.

Vyplatí se jít „přímo ke zdroji“ – což může být dokument v archivu či muzeu, odborník (ať už se věnuje přírodě, kultuře nebo historii), ale i místní pamětník nebo obecní kronika. Například komentáře odborníka v muzeu, který poradí se starším dokumentem, podobně jako vzpomínky místního pamětníka, pomůžou interpretaci okořenit o potřebné zajímavé informace a příběhy, které jinde nevyčtu. Získat zprostředkované, několikanásobně přežvýkané a kopírované informace bývá jednodušší. Tyto informace jsou ale často zkreslené, obsahují chyby a vytrácejí se z nich cenné souvislosti, které dodávají věcem potřebný smysl a širší kontext. Souvislosti jsou základem pro příběhy.

BÍLÉ KARPATY – jaké je HLAVNÍ SDĚLENÍ interpretace

O čem se dá v Bílých Karpatech mluvit?

Samotné území CHKO (745 km²) je jedním z největších chráněných území v ČR. Už z toho vyplývá, že **věcí, které se dají interpretovat, je nesmírné množství**. My jsme navíc brali v úvahu také nejbližší okolí CHKO, protože i ono je přirozenou součástí Bílých Karpat a především návštěvník žádné hranice CHKO a biosférické rezervace nevnímá. Udělat inventář veškerého přírodního, kulturního a historického dědictví na území Bílých Karpat není možné. Pro účely tohoto plánu, formulaci hlavního sdělení a úroveň podrobnosti do jaké jsme mohli jít, to nebylo ani nutné.

K formulování hlavního sdělení o Bílých Karpatech jako celku bylo důležité **vnímat i zdejší přírodní, kulturní a historické dědictví jako jeden celek** a definovat jeho jedinečnost. Zmapovali jsme tedy základní součásti dědictví, které je možné interpretovat. To zahrnuje jak části hmotné (např. stavby, louky), tak nehmotné (např. písně, lidovou víru).

Přírodní dědictví

Evidenci přírodního dědictví se v Bílých Karpatech zabývá hlavně Správa CHKO Bílé Karpaty a to, co je z hlediska přírodního dědictví v Bílých Karpatech nejcennější, má podrobněji popsáno například v Plánu péče o CHKO Bílé Karpaty 2012–2021.

Části přírodního dědictví, které se k interpretaci nabízejí:

- ▶ Neživá **příroda** – např. flyš, svahové sesuvy, prameniště, lomy, minerální prameny, fenomén říčního pirátství
- ▶ Flóra – např. druhově bohaté louky, zbytky karpatských bučin, orchideje, vzácné plevele, staré sady, krajové odrůdy, památné stromy
- ▶ Fauna – např. motýli a brouci, živočichové květnatých luk, pastvin nebo karpatských lesů
- ▶ Krajina – např. tradiční krajiny jednotlivých částí Bílých Karpat, jejich vývoj a proměny

Kulturní a historické dědictví

Na území Bílých Karpat ho evidují převážně muzea. Jen v CHKO Bílé Karpaty existuje **přes 200** samostatných objektů uvedených ve státním seznamu **nemovitých kulturních památek** a několik souborů staveb. Mnoho dalších nalezneme v nejbližším okolí. Patří sem například:

- ▶ archeologická naleziště
- ▶ zříceniny hradů
- ▶ kostely, kaple, drobné sakrální stavby jako jsou boží muka, zvonice a kříže
- ▶ stavby lidové architektury, včetně tradičních hospodářských staveb, vinných sklepů, sušáren ovoce
- ▶ domky dělnické kolonie
- ▶ městské vily

Kromě památek se v Bílých Karpatech k interpretaci nabízí jako výrazný fenomén také **tradiční lidová kultura**, která zahrnuje širokou škálu projevů:

- ▶ tradiční způsoby hospodaření (např. pěstování krajových odrůd ovoce)
- ▶ řemesla (např. zvěroklestičství, soukenictví)
- ▶ jídlo (např. košty vína a slivovice, vaření podle starých receptů)
- ▶ kroj (např. jeho typy, výroba a údržba)
- ▶ výtvarné projevy (např. výšivky, ornamenty)
- ▶ zvyky a slavnosti (např. fašank, hody, jízda králů)
- ▶ folklor (např. lidové písně, hudba a tance)
- ▶ duchovní život (např. náboženské poutě, lidová víra a vědění)

V souvislosti s přírodním, kulturním i historickým dědictvím se dají interpretovat také lidé a události.

I zde je nabídka možností velmi pestrá:

- ▶ slavné osobnosti se vztahem k regionu (Komenský, Janáček, Kutinová)
- ▶ lidé z regionu
- ▶ badatelé a výzkumníci
- ▶ historické události (např. bitvy, povstání, založení lázní)

- ▶ procesy (osídlování, valašská kolonizace, rozvoj řemesel, průmyslu, proměny zemědělství, socializace, ale i výzkum)

Důležitým předmětem pro interpretaci je i **využití a ochrana všech přírodních, kulturních i historických zdrojů**.

Výše uvedené jasně potvrzuje, že je z čeho vybírat, a že toho není málo.

Co z toho je jedinečné, mohlo by návštěvníka zajímat, a co o tom chci sdělit?

Vybírat z takového množství není jednoduché. **Bylo potřeba držet se stanového cíle (PROČ) a cílové skupiny (KOMU)**.

Obecný cíl interpretace v Bílých Karpatech je:

Zprostředkovávat hodnoty Bílých Karpat tak, aby zůstaly zachovány, návštěvníkům přinášely jedinečný zážitek a regionu zdroje nutné pro jejich ochranu i rozvoj.

Ukázalo se, že **zachování zdejšího dědictví je velmi důležité jak pro region, tak pro návštěvníka**, který v Bílých Karpatech očekává klid, nedotčenou přírodu, krajinu a kulturu. Očekává u nás hodnoty, které jsou v okolním světě stále vzácnější, a které není lehké uchovat. Abychom to dokázali, musíme při tvorbě konkrétních interpretací dobře zvážit, zda vůbec a jak chceme původně vyhlédnutá místa, památky nebo události využít.

Při hledání hlavního sdělení Bílých Karpat bylo potřeba podívat se na jejich **výjimečnost v rámci celé České republiky**. CHKO a národních parků je u nás mnohem víc, proto bylo důležité najít něco, čím jsou Bílé Karpaty jedinečné. Začali jsme opět rozhovory s pracovníky TIC, muzeí, Správy CHKO, zástupci MAS a nevládních neziskových organizací apod. a vyšli jsme také z materiálů a sloganů, kterými se v současné době prezentují obce, mikroregiony, MAS, odborné instituce, nebo které dlouhodobě využívají k marketingu částí Bílých Karpat centrály cestovního ruchu.

Jednotlivé oblasti už si většinou dokázaly najít něco, čím jsou v kontextu celého území Bílých Karpat zajímavé a na to se zaměřují (víno, louky, tradice, krajina, ovoce, historie). **Najít pro bělokarpatskou rozmanitost společnou linku**, bylo složitější, proto jsme v jejich historii i současnosti hledali důležité souvislosti, které společnou linku vytvářejí.

Z toho vyplynula **4 hlavní témata interpretace**: rozmanitost zdejšího dědictví, zachovalost krajiny a tradiční kultury, vliv člověka a potřeba ochrany Bílých Karpat, které **jsme promítli i do společného hlavního sdělení**. Na základě nejdůležitějších souvislostí jsme ke každému tématu zformulovali i klíčové myšlenky:

HLAVNÍ SDĚLENÍ = co chceme (o Bílých Karpatech) sdělit

Při tvorbě interpretací chceme vycházet z následující základní myšlenky

V životě Bílých Karpat, jedinečných rozmanitostí a zachovalostí své krajiny i kultury, hrál vždy důležitou roli spolutvůrce člověk, a s tím jak roste cena zdejšího přírodního a kulturního dědictví, roste i význam člověka pro zachování těchto světově uznávaných hodnot.

4 hlavní témata a dílčí myšlenky:

SPOLEČNÉ DÍLO ČLOVĚKA A PŘÍRODY

Jedinečná podoba kulturní krajiny Bílých Karpat je vzácným dokladem toho, že lidské konání může spoluvytvářet cenné přírodní hodnoty.

ROZMANITOST KRAJINY A KULTURY

Výjimečná rozmanitost bělokarpatské přírody a krajiny se s hrdostí odráží v pestrosti zdejší tradiční kultury.

ZACHOVALOST KRAJINY A KULTURY

Bílé Karpaty si zachovávají svoji svébytnou tvář díky své jedinečné poloze a generacím lidí, kterým zde stálo a stojí za to žít a hospodařit ne zrovna pohodlným způsobem.

DĚDICTVÍ A JEHO OCHRANA

Tak, jak roste hodnota přírodního a kulturního dědictví Bílých Karpat, roste i význam člověka jako jeho spolutvůrce, obdivovatele a ochránce.

Co chci sdělit? – Sdělení a tvorba vlastní interpretace

Hlavní sdělení, témata a myšlenky, tvoří kostru, o kterou se opírám při tvorbě vlastní interpretace. Na jejich základě vybírám z množství informací, které jsem např. o místním kroji, historické události, chráněné rostlině, slavném rodákově sesbíral. Vybírám takové informace, souvislosti a příběhy, které sdělení nebo myšlenku podporují a názorně ilustrují.

Podrobnější tabulku témat a sdělení pro Bílé Karpaty najdete v příloze.

Pozor! **Sdělení nejsou slogany**, které by se měly objevit na každém panelu, v letáku, expozici apod., které budou o Bílých Karpatech mluvit. **Jsou to myšlenky, které mají postihnout ty nejdůležitější souvislosti.** Zformulovat souvislosti do jedné věty nebývá jednoduché, možná proto sdělení znějí poněkud kostrbatě.

Na kopírování sdělení slovo od slova by doplatil především návštěvník, který by četl stále stejnou větu nebo odstavec. Za chvíli by ho to otrávil. A já jako tvůrce interpretace nechci návštěvníka nudit. S pomocí vlastní interpretace společných myšlenek mu přiblížím to, čím je zdejší území výjimečné. Budu dál prezentovat rozmanitost Bílých Karpat a výjimečnost své obce a oblasti, jen odvinu své příběhy od hlavní myšlenky, která celé území Bílých Karpat spojuje.

Než začnu s tvorbou vlastní interpretace, **měl bych také vědět, čemu se tematicky věnuji a co přesně říkají interpretace v okolí.** Interpretaci na území Bílých Karpat nikdo systematicky nesleduje, proto jsme provedli průzkum tematického zaměření stávajících stezek a expozic v rámci přípravy tohoto plánu. Vzhledem k velikosti území Bílých Karpat není přehled vyčerpávající, ale i tak napoví, která témata jsou pokryta.

Tabulky s tematickým zaměřením stezek a expozic jsou zařazeny v příloze.

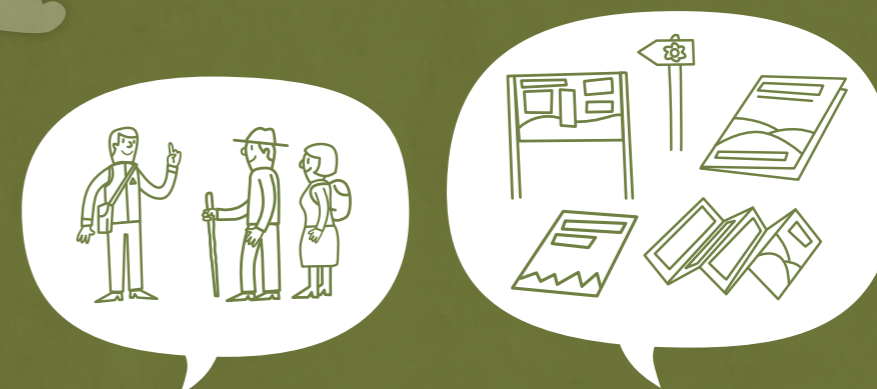
Pokud zjistím, že na „moje“ téma už někde existuje expozice nebo stezka, můžu zvolit téma jiné. Pokud ale o své původní téma hodně stojím, nemusím hned házet flintu do žita – zajedu se podívat, co dotyčná expozice nebo stezka říká, a můžu ke stejnému tématu zvolit jiný přístup. Důležité je, aby byl zajímavý pro návštěvníka a podporoval a ilustroval hlavní sdělení Bílých Karpat.

DALŠÍ KROK

Ujasnil jsem si, proč interpretaci vytvářím. Víím, koho chci oslovit a co mu chci říct. Teď jde o to, jak to udělat – čeká mě výběr vhodné formy interpretace.

JAK moje forma

Musím si ujasnit:

Je snadné nechat se atraktivní formou oslepit. Vypadá to pěkně, je to moderní... Ale návštěvník není hloupý. Rychle odhalí slabý obsah i to, že se o interpretaci nikdo nestará.

- ▶ jak to, co chci říct, podám – jakou zvolím formu?
- ▶ jak zajistím dostupnost a udržitelnost?

Volba vhodné formy interpretace je pro zážitek návštěvníka velmi důležitá. Vyjít musím z toho, PROČ vlastně interpretaci dělám, KOMU má být určena a CO mu chci říct.

Zohlednit ale musím i další věci:

1) Interpretace, kterou vytvářím, musí být dostupná uživateli. Co se tím myslí? Například to, že naučná stezka je dobře vyznačená, místní průvodce funguje v době, kdy je po něm poptávka, letáček je na místech, kde se k němu návštěvník dostane, je napsán jednoduchým a srozumitelným jazykem a použité písmo je tak velké, aby ho návštěvník pohodlně přečetl.

2) Interpretace, kterou vytvářím, musí být udržitelná – tj. musím být schopen se o ni starat. Mám na to? Budu mít na údržbu i za 5 nebo 10 let? Dobře připravený tištěný průvodce na 1 list A4, kterého si návštěvník může stáhnout z webových stránek obce a vytisknout doma, může posloužit stejně dobře jako nákladná stezka. Vyplatí se proto dobře zvážit své možnosti a rozhodovat se i podle nich.

Kde formy interpretace hledat:

Přehled forem interpretace je možné najít v literatuře. Některé publikace jsou uvedeny v části ZDROJE INFORMACÍ.

Nejlépe je ale zažít interpretaci na vlastní kůži. Je však potřeba zvážit, jestli jsem pro interpretaci, o kterou mi jde, ta pravá cílová skupina. Chci-li hodnotit stezku pro děti, musím se dívat nejen očima rodiče, ale i dítěte. Proto si s sebou vezmu děti. Trasu stezky pro pěší musím projít jako pěší. Absolvovat ji na kole nebo objet autem všechny panely na trase ke zhodnocení zážitku návštěvníka nestačí.

BÍLÉ KARPATY – jaké zvolit FORMY interpretace

Při přípravě plánu jsme se podívali na to, **jaká interpretace už v území existuje**. Vznik, tematické zaměření, ani stav interpretace se v Bílých Karpatech systematicky nesledují. Přes značnou rozlohu území, se nám s pomocí pracovníků turistických informačních center, obcí, muzeí, nevládních neziskových organizací a na základě vlastního průzkumu terénu podařilo získat alespoň rámcový přehled o stávající interpretaci. Zjistili jsme že **v Bílých Karpatech jsou využívány formy živé interpretace** (předvádění řemesel při různých akcích, folklorní vystoupení, a především prohlídky z průvodci). **I neživé interpretace** (stezky, panely, expozice, tiskoviny, hledačky a formy založené na informačních technologiích jako jsou kešky, QR kódy a beetagry).

Nejdůležitější poznatky:

- ▶ velká část interpretace na území Bílých Karpat je ve špatném stavu a údržba je problematická
- ▶ snahy o budování a zlepšení stavu návštěvnické infrastruktury mezi jednotlivými tvůrci nejsou koordinovány, chybí provázanost a dochází k dublování už na úrovni obcí
- ▶ nikdo soustavně nezjišťuje reakce návštěvníků, se kterými by se mělo při návrhu nových interpretací pracovat
- ▶ chybí větší návaznost na TIC, a tím i prezentace vytvořené interpretace návštěvníkům
- ▶ území má z hlediska interpretace potenciál, některé pro území vhodné formy interpretace jsou zatím málo využity (např. dobří místní průvodci)
- ▶ v území existuje dost tvůrců a zadavatelů interpretace, kteří chtějí stávající situaci zlepšit
- ▶ TIC mají zájem vytvořené interpretace propagovat a prezentovat návštěvníkům

Stav interpretace – problémové oblasti jsou podrobněji popsány v příloze.

Nejčastější formy interpretace využívané v Bílých Karpatech, jejich stav a související doporučení:

Průvodci

Průvodci mohou návštěvníkovi zprostředkovat zážitek i u méně přístupných věcí a nabídnout vhodnou alternativu (například u citlivých míst z hlediska ochrany přírody, v nepříznivou sezónu apod.). Pokud průvodce ví, jak si správně připravit výklad, aby zaujal návštěvníka, dokáže mu nabídnout dobrý zážitek. Na formy interpretace, které umožňují osobní přístup, reagují návštěvníci nejlépe, což potvrdily i rozhovory s pracovníky TIC.

V současné době v Bílých Karpatech působí **více než 40** místních průvodců, kteří pracují samostatně nebo pro různé organizace a instituce (např. městská informační centra, muzea, obce, nevládní neziskové organizace). Provádějí v různých částech území a mají různý tematický záběr. Kvalita výkladu se velmi liší. Činnost průvodců není koordinována. TIC často sledují, že o průvodcovské služby je zájem, ale neví, jestli v jejich oblasti nějaký průvodce působí.

Doporučení obecná:

- ▶ vyškolení průvodce v technikách interpretace, aby dokázali návštěvníkům nabídnout lepší zážitek
- ▶ propagovat průvodce prostřednictvím sítě TIC, Správy CHKO, prostřednictvím organizátorů cestovního ruchu v území a poskytovatelů služeb

Doporučení vzhledem k cílovým skupinám:

Rodiny s dětmi – jak prohlídky s průvodcem, tak akce, kde jsou předváděny místní tradice, musí zahrnovat aktivity pro děti

Prázdná hnízda – uvítají prohlídky s průvodcem i akce spojené s místními tradicemi, mají víc peněz, času a klidu, proto ocení autentičnost zážitku – mít pocit, že jsou součástí toho, co se děje a pocit výjimečnosti – dostanou se někam, kam by se normálně nedostali, setkají se s někým, s kým se běžný návštěvník nesetká

Menší aktivní skupinky – jde jim o společné zážitky, chtějí se bavit, prohlídka s průvodcem by pro ně měla být zábavná, ale ne příliš organizovaná, potřebují pocit volnosti a mít možnost aktivně se zapojit (např. vyfouknout sklo)

Senioři – lázeňští hosté – uvítají prohlídky s průvodcem i akce s předváděním, je potřeba hlídat cenu, fyzickou náročnost, dostupnost toalet; mají čas, chtějí si povídat, ale jsou ochotní i poslouchat, ocení osobní zážitky

Stezky

Množství samostatných panelů na území velikosti Bílých Karpat nebylo možné zjistit, proto jsme se při průzkumu zaměřili na naučné stezky, které návštěvník cíleně vyhledává. V současné době je jich v Bílých Karpatech a jejich okolí **více než 45**. Byly vytvořeny v různých obdobích, tomu odpovídá i jejich provedení a tematické zaměření. Liší se délkou i náročností tras.

Největšími problémy jsou:

- ▶ zavádějící prezentace (stezky jsou často prezentovány tak, jak už ve skutečnosti vůbec neexistují, tj. v ideálním stavu, neporušené, se všemi panely, dobrým značením, průchodností tras), to navozuje v návštěvníkovi mylné očekávání
- ▶ neaktuálnost (neodpovídá tematické zaměření a obsah)
- ▶ dostupnost (např. stezky pro pěší jsou příliš dlouhé; trasa z bodu A do bodu B způsobuje problémy, především pro návštěvníky, kteří přijedou autem, a těch je dnes většina)
- ▶ orientace (nedostatečné a matoucí vyznačení v terénu; na různých prodáváných mapách (KČT, Shocart) jsou u stejné stezky různě vyznačené trasy)
- ▶ návaznost (stezky na sebe nenavazují a dochází k dublování témat už na hranicích mikroregionů)
- ▶ technický stav a údržba – některé panely chybí, jinde zůstávají torza

Doporučení obecná:

- ▶ postupovat při obnově a tvorbě nových stezek podle zásad dobré interpretace, s ohledem na cílové skupiny
- ▶ využít stezky pro průvodcovskou činnost
- ▶ zlepšit dostupnost (informovat o skutečném stavu a náročnosti tras, kontrolovat trasy a zajistit jejich průchodnost, spo-

lupracovat s vydavateli map, zajistit dobré vyznačení v terénu, nabízet kratší okružní trasy na půl- a jednodenní výlety)

- ▶ spolupracovat na značení v terénu se značkaři Klubu českých turistů
- ▶ zlepšit koordinaci na všech úrovních, ale především mezi sousedními mikroregiony, aby docházelo k návaznosti tras a předešlo se dublování
- ▶ trasy stezek konzultovat se Správou CHKO Bílé Karpaty, aby vedly mimo nejcitlivější místa z hlediska ochrany přírody
- ▶ dávat o sobě vědět, využít ochoty TIC prezentovat vytvořené stezky

Doporučení k cílovým skupinám:

Rodiny s dětmi – stezka musí zahrnovat aktivity pro děti, tj. různé interaktivní prvky, herní prvky jako průlezky apod., odpočívadla, kde mohou rodiče posedět, zatímco sledují děti, jak si hrají; musí být přizpůsobena délka trasy a náročnost

Prázdná hnízda – dají přednost zapojení a hlubšímu poznání, proto by je mohla zaujmout stezka, pokud ji absolvují s živým průvodcem, jinak je zaujme spíše zajímavá trasa než obsah panelů na stezce

Menší aktivní skupinky – jde jim o společné zážitky, chtějí se bavit, stezka proto musí být hodně vtipná a výjimečná, aby je obsah zaujal; ocení spíše trasu než obsah, ale mohou je zaujmout skupinové aktivity

Senioři – lázeňští hosté – stezka je zaujme, pokud bere v úvahu fyzickou náročnost, vhodné jsou krátké okruhy nenáročným terénem s dostatkem odpočinkových míst, panely musí být dobře čitelné

Expozice

V Bílých Karpatech a jejich okolí existuje v současné době **více než 45** expozic, o které pečují velké instituce, ale i obce, spolky a jednotlivci. Jsou různě velké, najdeme je uvnitř i venku a jejich tematický záběr je velmi široký (viz tabulka s přehledem expozic v příloze). Většinou jde o klasickou prezentaci exponátů, najdeme však i expozice více otevřené návštěvníkovi, s interaktivními částmi a prvky. Téměř všude jsou nabízeny prohlídky s průvodcem. Kvalita výkladu se liší. Technický stav je v některých případech velmi špatný. Expozice mají potenciál, který by se dal s pomocí dobré interpretace lépe a účinněji využít.

Doporučení obecná:

- ▶ využít prezentační potenciál tematicky zajímavých expozic a oživit je s využitím zásad dobré interpretace
- ▶ oživit zajímavé objekty, např. předváděním řemesel nebo prohlídkou s kostýmovaným průvodcem
- ▶ vyškolit průvodce v technikách interpretace, aby dokázali návštěvníkům nabídnout lepší zážitek
- ▶ opravit nebo odstranit chátrající expozice
- ▶ nenabízet to, co návštěvník vidí o pár kilometrů dál; pokud je tematické zaměření expozice stejné, zvolit jiný přístup
- ▶ pokud mám jako provozovatel zájem, dát o sobě vědět i mimo nejbližší okolí

Doporučení k cílovým skupinám:

Rodiny s dětmi – expozice musí obsahovat dětský koutek nebo rodinnou aktivitu, která děti zabaví – kvíz, hru apod.; zaujmou je 3D filmy a interaktivní technické prvky

Prázdná hnízda – ocení autentičnost zážitku – možnost zapojit se, ocení dobrého průvodce expozic – i tištěného, pokud je dobře udělaný; nemají rádi 3D filmy, ale ani interaktivní technické prvky, protože jim zavání prací

Menší aktivní skupinky – jde jim o společné zážitky, chtějí se bavit, čili ocení vtipného průvodce, který to se skupinou umí; téma by pro ně muselo být hodně zajímavě zpracováno a záleží i na tom, zda se treťí do jejich zájmů; pokud je pěkné počasí, dají většinou přednost aktivitám venku před návštěvou expozice

Senioři – lázeňští hosté – nespěchají, mají čas, nechtějí utrácet moc peněz za vstup nebo průvodce, ale rádi si expozici s průvodcem projdou, chtějí si povídat; v expozici potřebují židle na sezení, dostupné toalety; nemají rádi 3D filmy, které jim často způsobují závratě a bolesti hlavy, ani interaktivní technické prvky

Tiskoviny

Publikací existuje v oblasti Bílých Karpat velké množství. Liší se kvalitou, vzhledem, záběrem území i tematickým zaměřením.

Nejčastější problémy:

- ▶ většina materiálů není zaměřena na konkrétní cílovou skupinu
- ▶ obsah je prezentován nesrozumitelně, nezajímavě a příliš odborně
- ▶ prezentujeme i věci, které nechceme nebo máme problém ukazovat (např. některá chráněná území a konkrétní druhy, nepřístupné památky), což v návštěvníkovi vyvolává mylná očekávání – co prezentujeme, chce samozřejmě vidět
- ▶ chybí společná myšlenka (hlavní sdělení)
- ▶ dostupnost materiálů je často omezená (většinou kvůli finanční náročnosti přípravy a tisku, na realizaci dobrých nápadů chybí kapacita)

Doporučení obecná:

- ▶ při přípravě využít zásad dobré interpretace, připravovat materiály pro správné cílové skupiny, na základě potřeb a očekávání návštěvníků
- ▶ více spolupracovat s pracovníky TIC a regionálním koordinátorem cestovního ruchu, kteří s návštěvníky pracují a mají možnost je oslovit

Doporučení k cílovým skupinám:

Rodiny s dětmi – jednoduchá tiskovina, nenáročná finančně, především pokud obsahuje aktivitu, která děti zabaví – kvíz, hra apod.

Prázdná hnízda – ocení kvalitní zpracování, publikaci, která se dá využít i jako suvenýr, zaujmou je spíše obrazové věci, data si mohou vyhledat na internetu

Menší aktivní skupinky – uvítají jednoduché věci, které poslouží pro orientaci, dají tipy na výlet a podněty k aktivitám; osloví je dobře udělaný průvodce ke stezce, pokud souvisí s jejich zájmem

Senioři – lázeňští hosté – nechtějí příliš utrácet, důležitá je převaha obrázků, snadno vstřebatelné a pohodlně čitelné informace

QR kódy, beetagy, kešky, hledačky

V posledních letech se začínají více využívat formy interpretace založené na informačních technologiích. V Bílých Karpatech mezi ně patří především **QR kódy**, které se objevují někdy přímo jako součást novějších panelů a **beetagy**. Umožňují přečíst obsažené informace pomocí mobilního telefonu s příslušným čtecím programem.

Výhodou těchto forem interpretace je, že mají šanci oslovit technicky vybavené a zdatné návštěvníky, které klasické formy jako panely a letáky nezaujmou. Jejich obsah se dá aktualizovat. Nevýhodou je závislost na fungující technice. Informačních technologií GPS využívají tzv. **kešky** (cache). Aktivita (geocaching) se podobá hledání pokladu a je velmi oblíbená. Na podobném principu funguje i **hledačka** (quest). Ta se ale obejde bez informačních technologií a nabízí návštěvníkovi možnost poznat místo pomocí veršované hry.

Doporučení obecná:

- ▶ i v případě, že zvolíme jako formu informační technologie, je důležitý obsah toho, co chceme sdělit (!) Tvůrci na to často zapomínají. Nemá smysl opakovat něco, co je na webových stránkách obce. Návštěvník, který si mobilem přečte QR kód nebo beetag, má internet v mobilu a může se na stránky obce dostat také. Je potřeba nabídnout zajímavost, kterou se jinde nedozví.
- ▶ pokud je k fungování potřeba dobrý signál, musím dát pozor na pokrytí mobilními operátory, a v případě Bílých Karpat i na polohu na hranici - na místech se signálem slovenského operátora by se služba mohla návštěvníkovi velmi prodražit, což by většinu návštěvníků rozhodně nepotěšilo
- ▶ kešky se nehodí tam, kde je pravděpodobné, že lidé při hledání místo poškodí

Doporučení vzhledem k cílovým skupinám:

Rodiny s dětmi – je to pro ně zajímavé, ale musí mít techniku, interpretace musí fungovat a musí mít zajímavý obsah; je také výhoda, pokud dokáže komunikovat s dětmi a vybízí k rodinné aktivitě; hledačky tato skupina přivítá

Prázdná hnízda – zaujme je jedině v případě, že je zajímavý obsah

Menší aktivní skupinky – může fungovat jako zpestření, pokud mají vybavení; i vtipná hledačka má šanci

Senioři – lázeňští hosté – tuto skupinu neosloví

Shrnutí vhodných forem interpretace pro jednotlivé cílové skupiny:

FORMY INTERPRETACE = jakou formou chceme (o Bílých Karpatech) něco sdělit

Chceme pro naše hlavní cílové skupiny využívat následující formy interpretace:

Cílová skupina	Vhodné formy interpretace
Rodiny s dětmi	akce spojené s místními tradicemi s rodinným programem naučné stezky přiměřené náročnosti a délky s interaktivní částí pro děti místní expozice s programem nebo interaktivní částí pro děti prohlídky s místním průvodcem s aktivitami pro rodinu a děti hledačky (questing), QR kódy, kešky (geocaching) jednoduché tiskoviny
Prázdná hnízda	akce spojené s místními tradicemi prohlídky s místním průvodcem naučné stezky a místní expozice a výstavy publikace i odbornější, tištění průvodci
Menší aktivní skupinky	akce spojené s místními tradicemi prohlídky s místním průvodcem naučné stezky a místní expozice a výstavy jednodušší publikace
Senioři – lázeňští hosté	nabídka exkurzí s průvodcem akce spojené s místními tradicemi místní expozice naučné stezky přiměřené náročnosti a délky levnější tiskoviny

DALŠÍ KROK

Tak, vítězně jsem to dotáhl až sem a teď doufám, že to bude fungovat. Jak to zjistím?

FUNGUJE TO?

Konečně hotovo! Na konci mého snažení je výsledná interpretace. Vytvořil jsem ji tak, aby: dosáhla plánovaného cíle (PROČ), srozumitelně komunikovala moje hlavní sdělení (CO) vybrané skupině návštěvníků (KOMU) způsobem, který odpovídá potřebám návštěvníků a možnostem prostředí i provozovatele (JAK).

Tak by to aspoň mělo být, ale je tomu skutečně tak? Nebyla moje snaha marná? Neudělal jsem někde chybu? FUNGUJE TO?

I když není nic příjemného dozvědět se, že jsem já nebo ten, komu jsem tvorbu interpretace zadal, něco udělal špatně, pokud se to dozvím včas, všechno se dá napravit. Klíčové slovo je **testovat**. Mám vymyšleno hlavní sdělení? Vyzkouším, jak na něj reagují druzí. Pokud řeknou – Aha, to je zajímavé – je to dobré. Ale **musím se ptát těch, kteří odpovídají mé cílové skupině**. Napsal jsem text letáku? Dám ho přečíst zástupcům své cílové skupiny. Poslal mi grafik návrh panelu? Vytisknu nejlépe v měřítku 1:1 (slepím z kousků nebo si nechám udělat na plotru nátisk) a dám ho zhodnotit zástupcům cílové skupiny. Pokud na něj nezareagují dobře, je jasné, že je něco špatně. Vyrobít a nainstalovat takový panel by byly vyhozené peníze, nehledě na práci mnoha lidí. Musím to opravit.

Čím je náročnější a nákladnější projekt, do kterého jsem se pustil, tím důležitější je testování. Když vytvořím expozici o místní historii, musí mě zajímat, jak ji lidé přijímají. **Pokud zjistím, že některá část nefunguje tak, jak jsem si představoval, je to námět na zamýšlení a úpravu i za chodu**. Samozřejmě, pokud je to technicky a finančně možné.

Hodnocení efektivity interpretace může být u expozic nebo naučných stezek dost náročné a vyplatí se postup zkonzultovat s odborníkem.

O určité zhodnocení interpretace v Bílých Karpatech jsme se pokusili i my. Vzhledem k tomu, že podrobné hodnocení je náročné, museli jsme se zaměřit pouze na vybrané části území. Uvedené skutečnosti jsou však obecně platné a s podobnými příklady jaké uvádíme na fotografiích, jsme se setkali i v jiných částech Bílých Karpat. Na co je tedy potřeba dát pozor při přípravě a údržbě interpretace?

Co ovlivňuje zážitek návštěvníka

KVALITNÍ OBSAH A FORMA

► Interpretace, která má jasné sdělení a atraktivní formu, má velkou šanci nabídnout přitažlivý zážitek

Dobrý průvodce může ukázat místo a věci tak, jak by je návštěvník sám neviděl

► Vedle přitažlivosti témat a forem návštěvník reaguje také na aktuálnost informací

Rozhledny návštěvníky zajímají. Tady ale stále zůstává výzva ke sbírce na stavbu rozhledny, která hned vedle už dávno stojí

► Kvalitní interpretaci stojí za to udržovat a obnovovat. Jinak je nutno ji změnit – odstranit nebo předělat

O kvalitě rozhoduje pohled návštěvníka

STAV NÁVŠTĚVNICKÉ INFRASTRUKTURY

► Interpretace, která je ve špatném technickém stavu, návštěvníka určitě nepotěší

Vybledlé fotky a obtížně čitelný text nedělají dobrý dojem

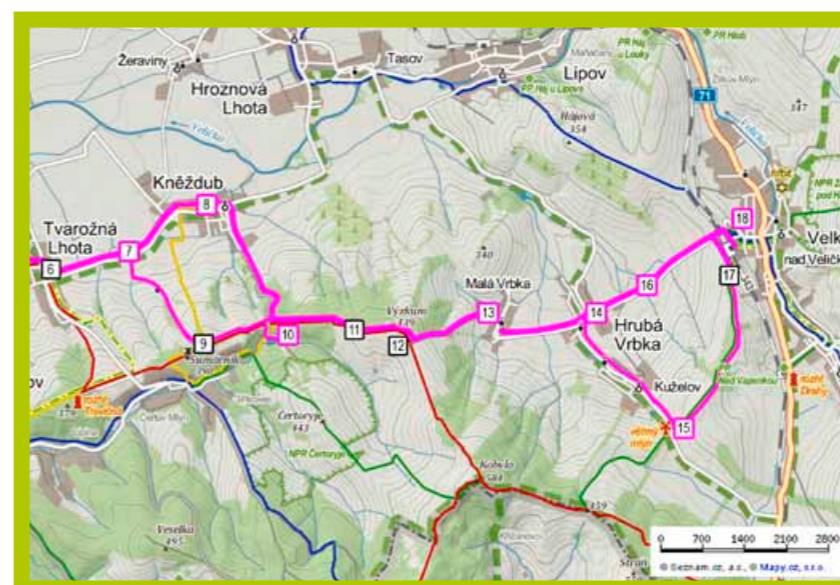
► Interpretace v dobrém stavu, která má viditelně svého „pána“, působí pozitivně

Vlastník se hlásí k zodpovědnosti za stav panelu a odpočívadla. Návštěvníkovi to říká: jsem tady vítán, někdo se stará o mé pohodlí a není mu jedno, co si o tom myslím

► Pokud není v našich silách se o interpretaci dál starat, je vhodnější ji odstranit. Můžeme tím podpořit zážitek návštěvníka

Torzo panelu hned vedle značené cesty dává návštěvníkovi jasný signál, že nám na jeho zážitku nezáleží

► Interpretace funguje jako celek – tak to vnímá i návštěvník. Část pěkných panelů nenapraví dojem, pokud je zbytek v havarijním stavu

Panely stezky se dají obnovovat postupně. Návštěvníka ale zajímá zážitek z celé stezky, a to zrovna v době, kdy k nám přijel

SMYSLUPLNOST INFRASTRUKTURY A INTERPRETACE V DANÉM MÍSTĚ

► Interpretace umístěná tam, kde ji návštěvník ocení, jeho zážitek určitě podpoří

Odpočívadlo v místě na trase, kde je krásný výhled, v létě stín, a informace o rezervaci, která je hned vedle – to dává smysl

► Panel popisující panorama krajiny, je dobrý nápad. Pokud neruší a je umístěný na vhodném místě

Původně velmi hezký výhled postupně zarostl a dnes už z tohoto místa návštěvník nic neuvidí. Stačilo by odstranit nálet

► Stezka, kterou návštěvník většinou není schopen projít, která je pravidelně poškozována, nebo kterou místní nechtějí, příjemný zážitek nepřinese

Zamalované značky dávají návštěvníkovi jasně najevo, že tady není vítán

► Návštěvník nevyžaduje panely a jinou interpretaci na každém kroku, zvláště pokud se tím naruší kouzlo krásných míst. Ocení, když mu ponecháme prostor pro vlastní interpretaci

Pro nás možná rozmazaná fotka. Pro návštěvníka vzpomínka na výjimečný okamžik, kdy zažil pocit klidu a obdivoval západ slunce v krásném koutě Bílých Karpat

DOSTUPNOST INTERPRETACE

► Interpretace (stezka, panel, expozice, leták, atd.), která není návštěvníkovi dostupná, z pohledu návštěvníka nefunguje

Interpretace byla nainstalována v zimě, kdy tady vegetace nebyla. Dostat se k ní v létě je pro návštěvníka problém

► Dostupnost znamená i to, že návštěvník je schopen interpretaci vnímat a pochopit, a že ji vůbec najde

Nemá smysl lákat k návštěvě stezky, jejíž další panely návštěvník dlouho hledá... a v tomto případě většinou vůbec nenajde

ZÁSADY DOBRÉ INTERPRETACE

Jak se učíme

► Člověk udrží pozornost jen omezenou dobu: 3 – 30 – 3

Například uživatelé naučných stezek se dělí do tří skupin. Téměř všichni jsou ochotni u panelu „přibrzdit“ a věnovat mu cca 3 vteřiny (!). To stačí přibližně na to, aby si přečetli hlavní titulek a podívali se na fotky. Menší část, pro kterou je panel něčím zajímavý, zůstává asi 30 vteřin (!). Přečte si úvodní odstavec textu a popisky k fotkám. Malá část zůstává cca 3 minuty a přečte si vše.

► Člověk si různé podněty pamatuje různě: 90 – 50 – 30 – 20

Nejvíce si zapamatuje věci, na které si může sáhnout nebo je prožít (uvádí se, že až 90 %), méně ty, které vidí a slyší (cca 50 %), přečte (asi 30 %) nebo jen slyší (přibližně 20 %).

► Člověk si nejdříve všimne toho, co se týká přímo jeho osoby

– uslyší své jméno, zaujme ho něco, co souvisí s jeho profesí či zájmy, tedy tím, co zná. Proto je důležité používat slovník, kterým mluví, oslovovat posluchače a udržovat s ním kontakt.

► Člověk přijímá informace postupně a má omezenou kapacitu

Proto je vhodné je podávat po částech, v jasně oddělených blocích, které spolu souvisí. Počet témat by neměl být vyšší než 5. Pokud je jich méně, vůbec to nevádí, spíš naopak.

Osm základních pravidel dobré komunikace

► Vybírejte a buďte struční

Zjednodušte, nezahlučte posluchače zbytečnými detaily nebo nesouvisejícími informacemi. Dejte si ale pozor, aby se nevytratily hlavní souvislosti, bez nichž běžný návštěvník, člověk odjinud, věc nepochopí (!).

► Ujasněte si, ke komu mluvíte

Mluvte jazykem kterému rozumí a mluvte o tom, co ho zajímá.

► Mluvte normálně

Budete-li mluvit a psát jazykem, kterému rozumí žák 7. třídy, máte jistotu, že vám porozumí většina návštěvníků. To není myšleno hanlivě, je to skutečnost. V interpretaci nepřednášíte vědu, ale překládáte ji do srozumitelné řeči.

► Používejte příběhy a citace

Lidé si nejčastěji zapamatují příběh. Menší šanci na zapamatování má jedna osamocená myšlenka, nejmenší pak jednotlivé údaje jako jsou názvy, čísla, letopočty.

► Používejte metafory a přirovnání, fungují

Vybírejte ale takové, kterým lidé, s nimiž mluvíte, rozumějí.

► Zvolte komplexní přístup

Propojte všechny detaily, aby se forma a obsah navzájem podporovaly. Vyřezávané dřevěné panely se hodí do expozice o přírodě Šumavy, ale ne do skláren.

► Směrovky, upozornění, instrukce musí být jasné

Není potřeba být originální ve všem a za každou cenu.

► Odzkoušejte si svoje nápady

Testujte, testujte, testujte, ale na správných lidech, kteří odpovídají vaší cílové skupině.

Základní zásady interpretace

► Nebojte se provokovat

– zájem, akce nebo reakce, diskuse. Interpretace, která nedokáže vzbudit zájem, je od začátku odsouzena k nezdaru.

► Vytvářejte vztah

– ke zkušenostem či obavám publika. Pokud interpretujeme tak, aniž by se to nějak dotklo zkušenosti návštěvníka, není to pro něj důležité a nebude nám věnovat pozornost. Interpretace musí být pro návštěvníka smysluplná. Přemýšlejte o tom, proč by návštěvníka mělo zajímat, co mu chcete sdělit. Co mu to přinese?

► Odhalujte skryté souvislosti

Nesděluje jednoduše fakta, ale s jejich využitím odkrýváte významy obecnější platnosti. Zázitek poznání (Aha!) je cenný pomocník. Pokud se odhalení podaří, je téměř jisté, že si návštěvník tuto informaci zapamatuje.

► Nepoučujte, ale předpokládejte omezenou znalost

Musíte najít správný tón, správnou míru podrobnosti nebo obecnosti, která odpovídá vašim návštěvníkům.

► Tvořte interpretaci, která je příjemná

Interpretace není povinná, je součástí trávení volného času a ten chce každý prožít co nejlépe. Pokud vytvoříte panel, který se bude dobře číst jenom lidem s výborným zrakem, pro většinu lidí taková interpretace příjemná nebude a nepřijmou ji.

► Interpretace musí být dobře organizovaná a mít jasnou strukturu

Vše musí fungovat hladce. Od návštěvníka nemůžete vyžadovat velké vypětí. Odpočívá. Usnadněte mu to a máte šanci mu sdělit to, co chcete.

► Dejte interpretaci jasné téma

Musí být jasné „o čem to je“, a co chcete návštěvníkovi sdělit. Neodbočujte, nezahlučte, mluvte k věci.

► Nebud'te jednotvární

Nuda je velký nepřítel tvůrce interpretace. Nuda otupuje pozornost a snižuje zájem něco nového se dozvědět.

► Zapojte

Je pohodlné být nezúčastněným divákem, ale zpravidla to znamená, že pozorně neposloucháme a jsme přítomni jenom částečně. Tomu pak odpovídá i hloubka zážitku a jeho trvalost. Snahou tvůrce interpretace je předat sdělení způsobem, který si návštěvník zapamatuje – a to se neobejde bez spoluúčasti návštěvníka a jeho zapojení.

Několik tipů pro tvorbu panelů naučných stezek

► Bud'te struční

150 – 200 slov na panel stačí. Lepší jedna věta, kterou si někdo přečte, než odstavec, který ho odradí. Proto zkracujte, škrtejte a vypichněte to nejdůležitější. Jak z množství témat, tak informací o daném tématu. Při zkracování vám nesmí vypadnout souvislosti (!). Bez nich zůstane jen shluk faktů bez hlubšího významu.

► Bud'te čitelní

Používejte minimální velikost 8 mm (30 bodů) a typy písma, které se dobře čtou.

► Bud'te přehlední

Panely nejsou kniha, lidé je nečtou, ale „skenují“ – potřebují záchytné body. Text proto rozčleňte poutavými nadpisy a podnadpisy do bloků maximálně o 50 slovech.

► Máte málo času: 3 – 30 – 3

Máte cca 3 vteřiny na to, abyste zaujali, 30 vteřin, abyste předali hlavní sdělení a 3 minuty, abyste přesvědčili. Tomu musí odpovídat forma a obsah hlavního titulku (3"), úvodního odstavce textu (30") a celkové množství prezentovaných informací (3').

► Věřte Komenskému

Postupujte od konkrétního k abstraktnímu, od místního ke světovému a od jedinečného k obecnému.

► Používejte lidské příběhy

Lidé se nejvíce zajímají o sebe a o příběhy druhých lidí. Když můžete, tak toho využijte, neuděláte chybu.

► Ukazujte, zapojte smysly

Než abyste věci popisovali slovy, raději je ukazujte. Mluvte o nich tam, kde je možné je nějak vnímat. Čím více smyslů se vám podaří zapojit, tím větší máte šanci, že si návštěvník věc zapamatuje. Kdo přemýšlí nad otázkou nebo řeší úkol, vnímá.

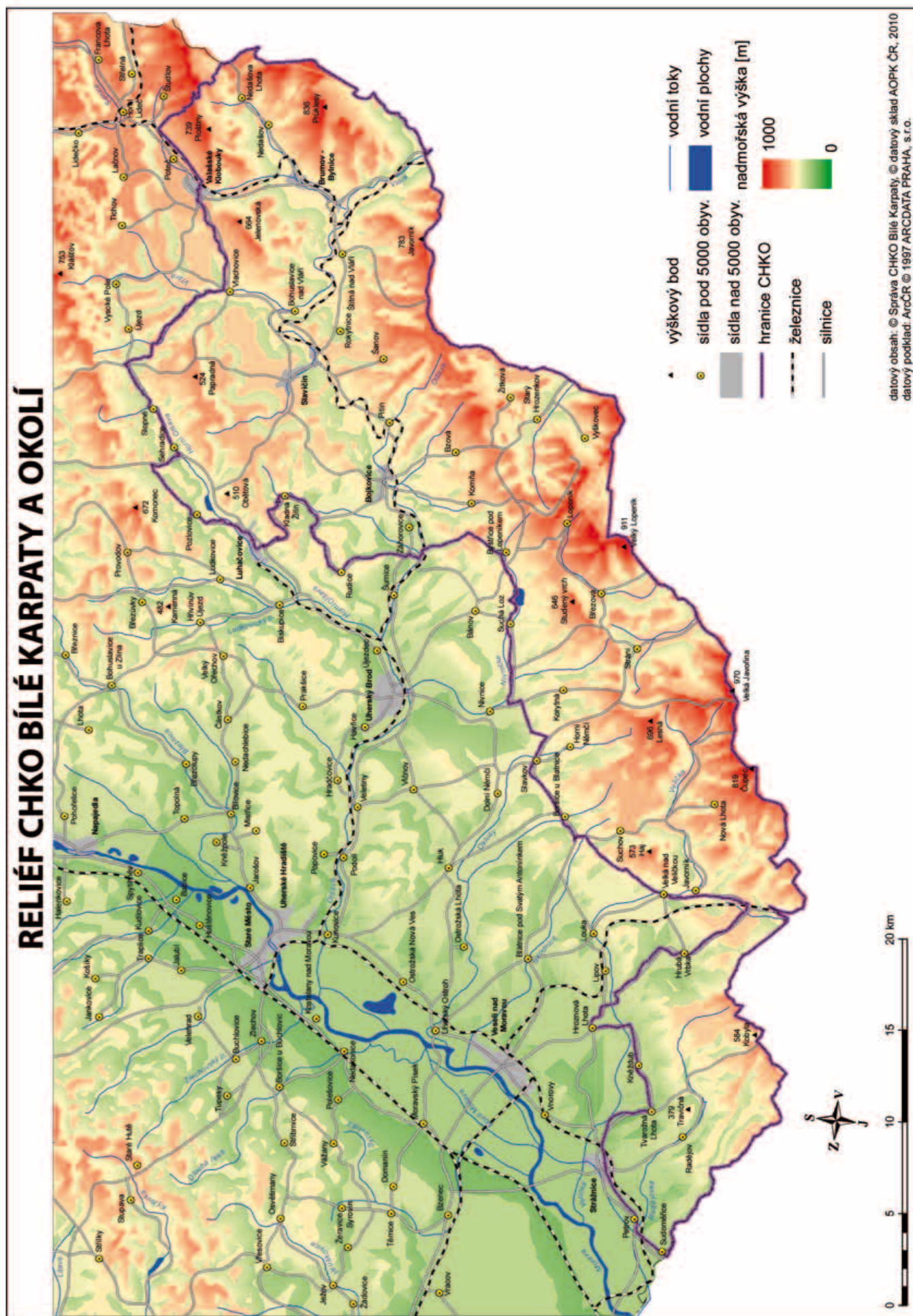
► Nezaclánějte, buďte sví a testujte

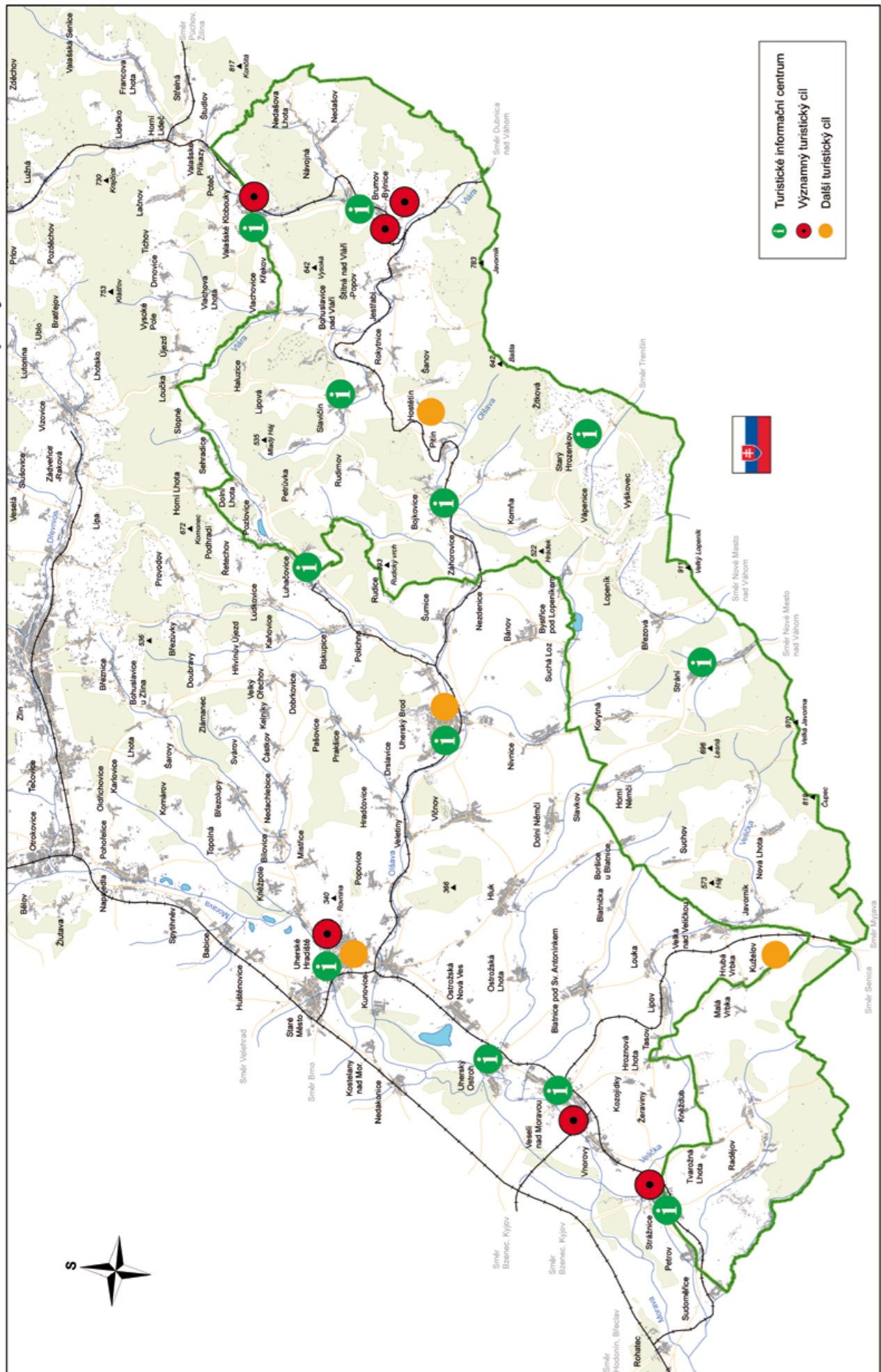
Je mnoho možností, jak může panel vypadat, nebojte se tvořit a inspirovat se jinde. Ale nikdy nezapomeňte své nápady otestovat na své cílové skupině. A buďte velmi opatrní, kam svůj panel postavíte, abyste nepoškodili atmosféru místa.

Přílohy

1. Mapa reliéfu CHKO Bílé Karpaty a okolí.....	37
2. Mapa informačních center a turistických cílů.....	38
3. Návštěvnost turistických informačních center a turistických cílů.....	39
4. Výsledky průzkumu v turistických informačních centrech.....	40
5. Větší akce, které v Bílých Karpatech a okolí přitahují návštěvníky.....	43
6. Cílové skupiny	44
7. Mapa CHKO Bílé Karpaty a okolí – hranice obcí.....	46
8. Současný stav interpretace – problémy.....	47
9. Tematické zaměření expozic.....	48
10. Tematické zaměření stezek.....	50
11. Hlavní sdělení – témata, myšlenky.....	52
12. Adresář.....	56
13. Zdroje informací.....	57

RELIÉF CHKO BÍLÉ KARPATY A OKOLÍ

datový obsah: © Správa CHKO Bílé Karpaty, © datový sklad AOPK ČR 2014
datový podklad: ArcCR © 1997, ARCDATA Praha, s.r.o.

Návštěvnost vybraných turistických informačních center (TIC) v Bílých Karpatech a okolí 2011 až 2013

Název	hlavní návštěvnícká sezona	využití informačního centra = poměr návštěvníků/místní (2013)	ROK 2011	ROK 2012	ROK 2013	Index 2013/2012
Valašské Klobouky	květen–září	sezona 80/20, mimo 30/70	5 963	7 535	7 889	104,70
Brumov-Bylnice (včetně muzea)	duběn–říjen (podle hradu)	sezona 80/20, mimo 50/50	14 925	17 986	17 508	97,34
Slavičín	květen–září	sezona 70/30, mimo 30/70	8 500	7 983	10 943	137,08
Luhačovice	květen–září	sezona 80/20, mimo 50/50	54 893	50 864	59 211	116,41
Bojkovice (včetně muzea)	červen–září	sezona 60/40, mimo 15/85	1 723	3 049	3 734	122,47
Starý Hrozenkov	červen–září	sezona 65/35, mimo 40/60	1 500	1 600	2 000	125,00
Strání (včetně knihovny)	červen–září	sezona 75/25, mimo 25/75	2 848	3 328	3 524	105,89
Uherský Brod	červen–září	sezona 60/40, mimo 30/70	26 324	26 481	26 874	101,48
Uherské Hradiště	květen–září	sezona 60/40, mimo 40/60	61 514	80 888	88 798	109,78
Uherský Ostroh	květen–září	sezona 70/30, mimo 20/80	5 878	7 432	12 100	162,81
Veselí nad Moravou	květen–září	sezona 60/40, mimo 20/80	1 442	1 382	12 472	902,46
Strážnice	květen–září	sezona 85/15, mimo 15/85	5 000	11 226	8 834	78,69

Větší rozdíly v návštěvnosti rok 2013

Slavičín – návštěvnost zvýšily pořádané akce

Starý Hrozenkov – vydání knih o Žitkovských bohyních

Uherský Ostroh – otevřeny 3 prohlídkové trasy na zámku a ve městě + velmi úspěšná dočasná výstava panenek

Veselí nad Moravou – nové TIC s výstavními prostory a zázeminím pro větší akce

Strážnice – nepříznivé počasí květen, červen a září, záplavy = výrazně méně cyklistů podél Moravy, Baťova kanálu a v jejich okolí

Návštěvnost oficiálně sledovaných významných turistických cílů v Bílých Karpatech a okolí 2012 a 2013

Název	typ	Bílé Karpaty / okolí	ROK 2012	ROK 2013	Index 2013/2012
Městské Muzeum Valašské Klobouky	muzeum	BK	11 393	10 364	90,97
Hrad Brumov	hrady, zámky	BK	14 711	12 845	87,30
Městské muzeum Brumov-Bylnice (včetně TIC)	muzeum	BK	17 986	17 508	97,34
Baťův kanál (jako celek)	atraktivita	okolí	80 000	70 000	87,50
Slovácké muzeum Uherské Hradiště	muzeum	okolí	73 220	65 875	89,99
Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy Strážnice (skanzen)	muzeum	okolí	41 370	44 244	106,95

Návštěvnost dalších vybraných turistických cílů v Bílých Karpatech a okolí 2012 a 2013

Název	typ	Bílé Karpaty / okolí	ROK 2012	ROK 2013	Index 2013/2012
Centrum Veronica Hostětín	ekologické centrum	BK	5 786	6 680	115,45
Muzeum J. A. Komenského Uherský Brod	muzeum	okolí	11 650	10 269	88,15
Galerie Joži Uprky Uherské Hradiště	galerie	okolí	3 480*	2 723	78,25
Kuželovský mlýn	technická památka	BK	7 486	7 394	98,77

* otevřeno 9/2012 – při slavnostním otevření nové budovy Jezuitské koleje navštívilo galerii zdarma dalších 8 000 návštěvníků

Pozn: části cyklistické sezony 2013 byly poznamenány nepříznivým počasím, což se odrazilo i na návštěvnosti; cykloturisté jinak tvoří významnou skupinu návštěvníků Bílých Karpat a okolí, mimo jiné v návaznosti na vinařské stezky kolem řeky Moravy a Baťův kanál

Výsledky průzkumu ve vybraných turistických informačních centrech v Bílých Karpatech a okolí

TIC VALAŠSKÉ KLOBOUKY			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Zájemci o historii Rodiny s dětmi Senioři Cyklisté Pěší turisté Školní výlety, školy v přírodě (z Jeleňovské) 35–50 let dvojice bez dětí a jednotlivci – turistika, kultura, zážitky	Převážně květen až konec srpna Od dubna senioři nebo dvojice bez dětí, září říjen navíc jednotlivci Sezónnost hodně podle Luhačovic Zimní turistika slabší, ale běžecké trasy jsou dobré Cíleně na akce, především Mikulášský jarmek	Příroda: klid, je tady relativně málo lidí, „nedotčenost“, nepoznaný kout ČR Historie: starší i moderní historie – první republika, druhá světová válka, odboj, socialismus Tradice, architektura: dřevěnice, tradiční řemesla, vše co je typické valašské Krajina: výhledy, rozhledny Zájem reaguje na média, např. televizní pořady o národní historii	Výrazně přibývá cyklistů – převážně horská kola, obtížnější terén, sem už přijíždějí ti, kdo ví, do čeho jedou Nárazová návštěvnost podle toho, co proběhne v médiích Cílená návštěvnost na konkrétní akce mimo hlavní sezonu (proto se připravují další akce založené na místních tradicích)
TIC BRUMOV			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Rodiny s dětmi Dvojice – kultura, zážitky Pěší turisté Cyklisté – různí Zájemci o historii Rodáci Podle sezony: organizované skupiny, školní výlety (hrad, muzeum), návštěvníci z Luhačovic	Duben až říjen, podle sezony na hradě Brumov Akce na hradě (různé akce pro různé věkové kategorie)	Historie (hrad Brumov), tematické výstavy v muzeu, akce na hradě Hodně návštěvníků do regionu přiláká příroda (klid, odpočinek), pak využívají i další zajímavosti: historie, kultura, tradice	Návštěvníků z Luhačovic ubývá Cyklisté jezdí – některé odraď kopce (rekreační cyklisté), někteří už ví, do čeho jedou (náročnější cyklisté s dobrou cyklistickou výbavou)
TIC SLAVIČÍN			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Rodiny s dětmi Dvojice – kultura, zážitky Zájemci o historii Pěší turisté Cyklisté Podle sezony školní výlety, organizované skupiny	Květen až září Zima málo, ale běžecké trasy se začínají upravovat skůtrem Sezónnost hodně podle Luhačovic Kulturní akce Jaro podzim senioři, lázeňští hosté z Luhačovic léto rodiny s dětmi, cyklisté se zájmem o památky	Především pěší turistika s různými cíli: Historie – druhá světová válka, letecká bitva 1944 Příroda, ráz krajiny, krásné výhledy, přechody vrcholů Kultura – kulturní akce, včetně současné kultury, folklorní akce Klid, odpočinek a sportovní vyžití	Všeobecně přibývá cyklistů. Přibývá mladších turistů – 30–45 let, aktivní dovolená TIC odhaduje, že tak jak se bude měnit struktura hostů v Luhačovicích, tj. více samoplátců, ovlivní to i typ návštěvníka (mladší lidé, rodiny s dětmi, více lidí v aktivním věku)
TIC LUHAČOVICE			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Senioři, ve většině případů lázeňští hosté Různé skupiny na víkendové pobyty – nejčastěji dvojice 35–55let Pěší turisté Cyklisté začínají Rodiny s dětmi zatím nejsou výrazná skupina	Květen (otevírání pramenů) až září Kulturní akce	Lázně, wellness, klid, odpočinek, kulturní akce – velké festivaly a akce např. Otevírání pramenů, Janáčkův festival Dvojice – kultura, zážitky Pěší turisté – kratší trasy, ale i delší trasy nad 3km Cyklisté – nesmí jim vadit kopce, cyklostezek není tolik a trasy jsou náročnější	Návštěvníků přibývá Cyklistů přibývá Pokles křížkových lázní = pokles seniorských návštěvníků, samoplátců spíše na víkendy, už je to ale jiná věková skupina

TIC BOJKOVICE			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Menší skupinky, nejčastěji kolem 30 let, ale věkové rozpětí je velké od 25–50 let, méně 55–60 let Rodiny s dětmi Cyklisté zatím méně Organizované školní skupiny	Červen až září Akce	Krajina: rozhledny Lopeník a Skalka, Moravské Kopanice Příroda: Moravské Kopanice, Hostětín – ekologické projekty Historie: Bojkovice město i zámeček, muzeum, Nový Světlov, Komňa – Komenský, řemesla – zvěrokleští	Návštěvníků přibývá Nárazová návštěvnost podle médií – Žitková, Moravské Kopanice Cyklistů začíná přibývat
TIC STARÝ HROZENKOV			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Široké spektrum návštěvníků Páry 20–35 let Menší skupinky Senioři Rodiny s dětmi „Tučkovci“ – za Žitkovskými bohyněmi Cyklistů je velmi málo	Nejvíce červen – září, pokud je dobré počasí už od dubna Zima velmi málo, zvláště v posledních letech Akce	Krajina: zchovalost přírody a krajiny, tradiční, ekologické hospodaření, rozhledna Lopeník, naučné stezky Odpočinek, klid, aktivní trávení času – koupání, atrakce pro děti Žitkovské bohyně	Návštěvníků přibývá Nárazová turistika – natáčení pořadů v oblasti Moravských Kopanic a v poslední době cíleně za Žitkovskými bohyněmi (převážně na základě románu K. Tučkové) Roste poptávka po místních ekologických produktech (sýry apod.)
TIC STRÁNÍ			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Cykloturisté – menší skupinky kolem 5 lidí, 40–50let Cykloturisté rekreační – raději využívají cyklostezky, příliš jim nevyhovuje kopcovitý terén Cykloturisté adrenalinoví – menší skupinky lidí v aktivním věku a dobré kondici Páry méně Senioři – spíše organizované větší skupiny za turistikou	Červen až září Tradiční akce – fašank, Festival dechových hudeb, hody	Příroda a krajina: zchovalost přírody a krajiny, tradiční hospodaření, Moravské Kopanice, výhledy, Velká Javorina, rozhledna Lopeník Klid, pasivní i aktivní odpočinek, využívají místní sportoviště Tradice: exkurze do skláren, fašank, akce Pěší a cyklisté – zhruba vyvážené	Změny struktury návštěvníků rok od roku (např. v daných letech převládali: 2011 rodiny s dětmi, 2012 mladí lidé ve skupinkách, 2013 aktivní senioři) Cyklistů přibývá
TIC UHERSKÝ BROD			
Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Rodiny s dětmi hodně v poslední době Lázeňští hosté z Luhačovic Mladé páry Skupiny seniorů – dopředu si domlouvají program – většinou 1 den Cyklisté	Červen až září Akce	Historie: J. A. Komenský Kultura: stezka Městskou památkovou zónou, tradiční kulturní akce Příroda a krajina: odpočinek, klid, zchovalost přírody a krajiny, tradiční hospodaření na Moravských Kopanicích, rozhledna Lopeník Aktivní odpočinek – cyklostezky, aquapark Na Bílé Karpaty se ptají hlavně cyklisté a dvojice	Cyklistů přibývá Rodin s dětmi přibývá

TIC UHERSKÉ HRADIŠTĚ

Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Mladé páry, spíše cyklisté Skupiny seniorů – za poznáním, většinou aktivní a na kolech Cyklisté – páry, ale i 4 až 10 osob, většinou 25–35 let nebo 50+ Cyklisté – cca 1/2 z turistů celkem Rodiny s dětmi v poslední době méně	Květen až září Velké akce typu Slavnosti vína, Letní filmová škola, otvírání a zavírání cyklostezek Páry přijíždí hodně na prodloužený víkend	Folklor, tradice, Baťův kanál, cyklostezky, pravidelné akce Dotazů na BK je asi 20–30 %: většinou pěší turisté, částečně cyklisté, se zájmem o přírodu, tradiční hospodaření, orchideje, rozhledny, Lopeník a další, Velká Javorina	Cyklistů přibývá Cílená návštěvnost na pravidelné velké akce Rodin s dětmi v posledních letech ubývá

TIC UHERSKÝ OSTROH

Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Převaha cyklisté rekreační – aktivní věk, většinou dvojice, méně rodiny s dětmi Vodáci – spíš rodiny s dětmi na hausbótech a větších lodích Lázeňští hosté z Ostrožské Nové Vsi, ale není to výrazná skupina	Květen až září Akce	Příroda a krajina: různé cíle v kombinaci s památkami, rozhledny Lopeník, Travičná a další; pěší i cyklisté Kultura: kulturní akce (především senioři), regionální folklorní akce, poutní místa – sv. Antoníněk Vinařské stezky, ochutnávky vína Baťův kanál, plavba Klid, pasivní i aktivní odpočinek	Návštěvníků přibývá, objeví cyklostezky, vracejí se i se známými a na kole Cyklistů přibývá Lidé se vracejí na akce, které znají, ví, co očekávat – folklorní akce apod.

TIC VESELÍ NAD MORAVOU

Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Největší skupina cyklisté – malé skupinky v aktivním věku Mladé páry – cyklisté i pěší Rodiny s dětmi, většinou cyklisté Organizované skupiny – školní výlety, senioři, zájemci o přírodu	Květen až září Za přírodou většinou když kvetou louky Akce	Pěší i cyklisté: Klid, pasivní i aktivní odpočinek Příroda a krajina – různé cíle v kombinaci s památkami, klidná místa, výhledy, rozhledny Tradiční folklorní akce Ochutnávky vína, jiné košty Baťův kanál, plavba, koupání	Cyklistů přibývá Stabilně jezdí rodiny s dětmi na aktivní dovolenou Stálý zájem o Baťův kanál

TIC STRÁŽNICE

Kdo jsou návštěvníci	Kdy přijíždějí	Za čím přijíždějí	Trendy
Rodiny s dětmi Cyklisté – různé skupiny, rekreační i adrenalinoví Senioři Studenti – Inex, piaristé (gymnázium) Specifická skupina přijíždí za folklorem	Květen až září Folklorní akce Mimo sezonu především tradiční folklorní akce, plesy, košty Konec školního roku školní výlety Zima – běžecké trasy Nová Lhota	Pěší i cyklisté: Příroda a krajina, tradice, folklor, historie, kulturní akce školní výlety – historie, kultura, příroda, legendy Klid, pasivní i aktivní odpočinek	Návštěvníků přibývá Přibývá domácích návštěvníků (ČR) Cyklistů přibývá (většina rekreační, méně adrenalinoví)

Vybrané větší akce, které v Bílých Karpatech a okolí přitahují návštěvníky

Název	oblast BK a okolí	termín konání
Setkání muzikantů v Bílých Karpatech, festival dechových hudeb	Valaškoklobucko	srpen
Mikulášský jarmek – Valašské Klobouky	Valaškoklobucko	prosinec
Charity jam – Brumov (skatepark)	Valaškoklobucko	léto
Army Park – otvírání a zavírání sezony	Luhačovicko	květen, říjen
Park párty – Slavičín	Luhačovicko	červenec
Mezinárodní dětský folklorní festival – Luhačovice	Luhačovicko	září
Festival Janáček a Luhačovice	Luhačovicko	červenec
Otvírání pramenů – Luhačovice	Luhačovicko	květen
Kopaničářské slavnosti – Starý Hrozenkov	Moravské Kopanice	červenec
Jablečná slavnost – Hostětín	Bojkovsko	září
Fašank – Komňa	Bojkovsko	únor
Festival MišMaš – multižánrový festival – Bojkovice	Bojkovsko	červen
Růžencová pouť – Uherský Brod	Uherskobrodsko	říjen
Bílokarpatké slavnosti	Uherskobrodsko	červen
Festival dechových hudeb – Strání-Květná	Uherskobrodsko	srpen
Festival masopustních tradic – Strání-Květná	Uherskobrodsko	únor/březen
Slavnosti bratrství Čechů a Slováků na Javorině	Uherskobrodsko	červenec
Jízda králů – Vlčnov	Uherskobrodsko	květen
Letní filmová škola – Uherské Hradiště	Uherskohradištsko	červenec/srpen
Slavnosti vína – Uherské Hradiště	Uherskohradištsko	září
Jízda králů – Kunovice	Uherskohradištsko	1 × za 2 roky květen
Dolňácké slavnosti – Hluk	Ostrožsko	1 × za 3 roky červenec
Jízda králů – Hluk	Ostrožsko	1 × za 3 roky červenec
Ozvěny Horňácka – Velká nad Veličkou	Horňácko	srpen
Horňácké slavnosti – Velká nad Veličkou	Horňácko	červenec
Odemykání a zamykání Baťova kanálu	celá délka Baťova kanálu	květen, říjen
Oskorušobraní – Tvarožná Lhota	Strážnicko	září
Mezinárodní folklorní festival Strážnice	Strážnicko	červen
Josefský košť vín – Strážnice	Strážnicko	březen
Festival na vodě – multižánrový festival, Tvarožná Lhota-Lučina	Strážnicko	září
Festival Slunce – folkový festival, Strážnice	Strážnicko	červenec

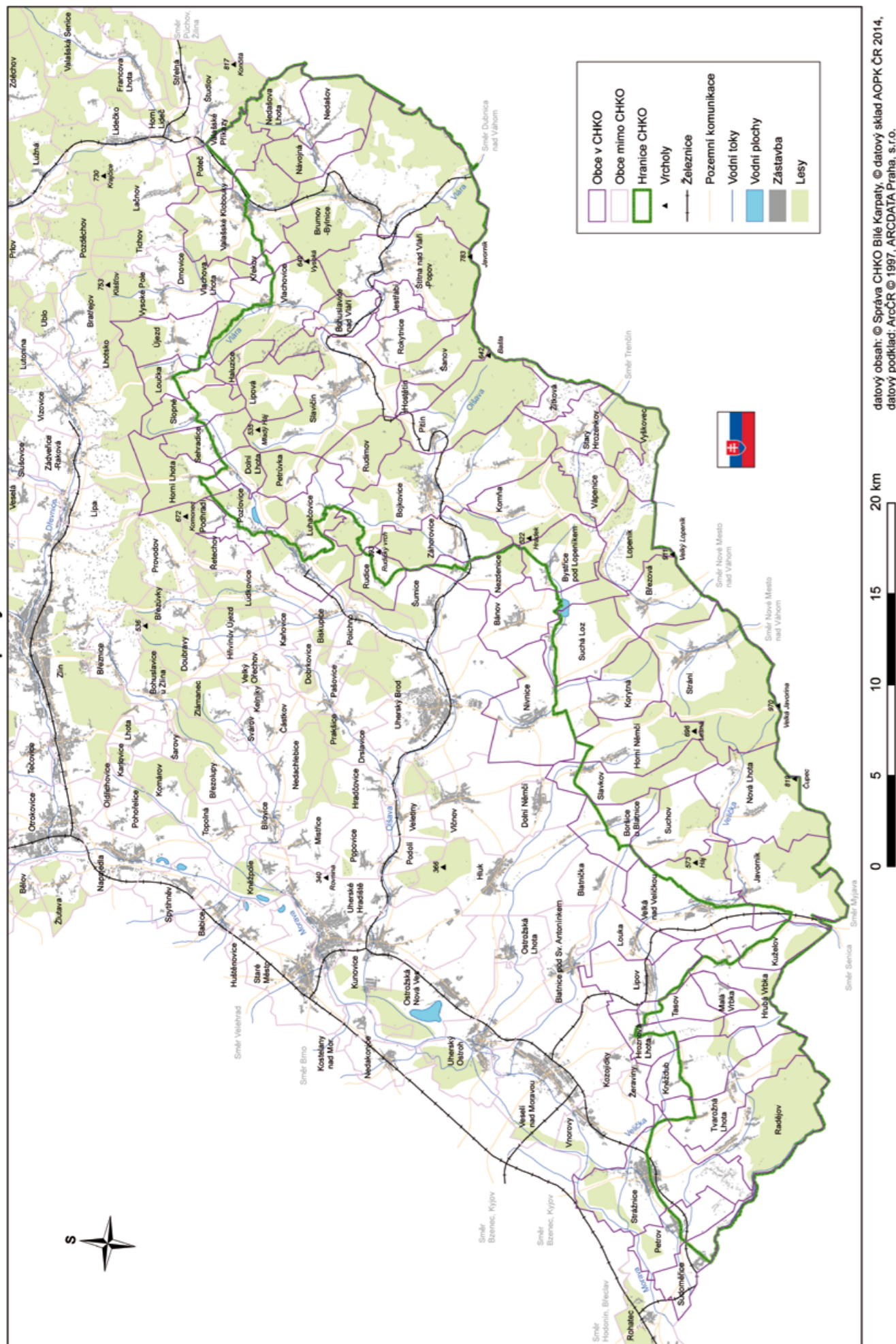
Cílové skupiny

Typ návštěvníka	Rodiny s dětmi (Aktivní rodina)
Stručná charakteristika – co o nich víme	páry mezi 20 a 40 let s dětmi do 11 let mají průměrný příjem, jsou nuceni šetřit hledají stabilitu a kvalitu života, důraz na blaho rodiny a výchovu dětí ocení aktivity a služby pro děti, rodinné slevy podnikají spíše kratší cesty a pobyty jezdí vlastním autem, často si vozí kola
Hlavní potřeby – bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	<ul style="list-style-type: none">• funkční orientační systém umožňující dobrou orientaci v terénu i v obcích• informace o časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, nabídka bezpečných tras pro děti, tras pro kočárky• informace o dostupnosti turistických služeb s nabídkou pro rodiny a děti (ubytování, občerstvení, wc, hřiště...)• informace o zajímavých akcích vhodných pro rodiny s dětmi• informace o cenách a slevách pro rodiny a děti (finanční dostupnost nabízených programů a služeb)
Hlavní očekávání – za čím a s jakou představou přijíždějí	klid, rodinné uvolnění, společné zážitky odpočinek na venkově a v přírodě čistý vzduch objevování zachovalé přírody a krajiny poznávání tradiční kultury a tradičních hodnot místní gastronomie a zdravé potraviny pohostinnost malý provoz na silnici – bezpečné prostředí pro děti
Vhodné formy – čím je lze oslovit	akce spojené s místními tradicemi s rodinným programem naučné stezky a místní expozice s programem nebo interaktivní částí pro děti, prohlídky s místním průvodcem s aktivitami pro rodinu a děti questy – hledačky, QR kódy, beetag, kešky jednoduché tiskoviny

Typ návštěvníka	Prázdná hnízda
Stručná charakteristika – co o nich víme	lidé mezi 35 a 60 let s odrostlými dětmi nebo bezdětní mají vyšší příjem hledají klid, blaho (wellness) a osobní vnitřní obohacení spíše podnikají kratší cesty a pobyty, často i mimo hlavní sezónu příliš nepřejíždějí, spíše objevují menší region jezdí vlastním autem, často si vozí kola, ale nebrání se ani zájezdům nebo výletům na kole a vlakem
Hlavní potřeby – bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	<ul style="list-style-type: none">• funkční orientační systém umožňující dobrou orientaci v terénu i v obcích• informace o časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu• informace o dostupnosti turistických služeb (ubytování, wellness, občerstvení, wc...)• informace o zajímavých akcích v regionu• informace o cenách a slevách
Hlavní očekávání – za čím a s jakou představou přijíždějí	klid odpočinek na venkově a v přírodě čistý vzduch objevování zachovalé přírody a krajiny poznávání tradiční kultury a tradičních hodnot návštěva památek, muzeí, výstav, akcí wellness místní gastronomie a zdravé potraviny pohostinnost
Vhodné formy – čím je lze oslovit	akce spojené s místními tradicemi prohlídky s místním průvodcem naučné stezky a místní expozice a výstavy publikace i odbornější, tištění průvodců

Typ návštěvníka	Menší aktivní skupiny
Stručná charakteristika – co o nich víme	lidé mezi 20 a 60+ let hledají odpočinek a klid, společné zážitky spíše podnikají kratší cesty a pobyty, často i mimo hlavní sezónu příliš nepřejíždějí, spíše objevují menší region jezdí vlastním autem, často si vozí kola, ale nebrání se ani zájezdům nebo výletům na kole a vlakem
Hlavní potřeby – bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	<ul style="list-style-type: none">• funkční orientační systém umožňující dobrou orientaci v terénu i v obcích• informace o časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu• informace o dostupnosti turistických služeb (ubytování, wellness, občerstvení, wc...)• informace o zajímavých akcích v regionu• informace o cenách a slevách
Hlavní očekávání – za čím a s jakou představou přijíždějí	klid odpočinek na venkově a v přírodě čistý vzduch objevování zachovalé přírody a krajiny poznávání tradiční kultury a tradičních hodnot návštěva památek, muzeí, výstav, akcí wellness místní gastronomie a zdravé potraviny pohostinnost zábava
Vhodné formy – čím je lze oslovit	akce spojené s místními tradicemi prohlídky s místním průvodcem naučné stezky a místní expozice a výstavy jednodušší publikace

Typ návštěvníka	Senioři – lázeňští hosté
Stručná charakteristika – co o nich víme	muži, ženy, 60+ mají spíše skromné nebo střední příjmy rádi se vracejí na stejná místa oceňují rodinný přístup, bezpečí a stabilitu
Hlavní potřeby – bez čeho se neobejdou, mají-li být spokojeni	<ul style="list-style-type: none">• nabídka vhodných aktivit (jistota, jasný program), nabídka průvodcovských služeb• funkční orientační systém umožňující dobrou orientaci v terénu i v obcích• informace o časové a fyzické náročnosti tras a jejich povrchu, nabídka vhodných tras• informace o dostupnosti turistických služeb (ubytování, občerstvení, wc...)• informace o zajímavých kulturních akcích• informace o cenách a slevách pro seniory a děti (finanční dostupnost nabízených programů a služeb)
Hlavní očekávání – za čím a s jakou představou přijíždějí	klid, možnost uvolnit se, odpočinout si v přírodě, na venkově zachovalá krajina a příroda čistý vzduch zachovalá tradiční kultura a tradiční hodnoty návštěva památek, muzeí, výstav, akcí místní gastronomie a zdravé potraviny pohostinnost
Vhodné formy – čím je lze oslovit	průvodcovská služba – nabídka exkurzí s průvodcem akce spojené s místními tradicemi naučné stezky místní expozice levnější tiskoviny

datový obsah: © Správa CHKO Bílé Karpaty, © datový sklad ACPK ČR 2014,
datový podklad: ArcCR © 1997, ARCDATA Praha, s.r.o.

SOUČASNÝ STAV INTEPRETACE V BÍLÝCH KARPATECH – problémy

Technický stav a údržba:

- ▶ viditelně velmi špatný stav infrastruktury v terénu (chybějící panely stezek nebo jejich chátrající zbytky, poničené tabule s textem, neaktuální obsah, nedostatečné a neobnovované značení tras)
- ▶ informace o interpretaci neodpovídají aktuální situaci, prezentují interpretaci tak, jako by byla stále v původním, neporušeném stavu, např. informace o naučných stezkách na různých webových stránkách (výjimkou je osobní kontakt s pracovníky informačních center, kteří na stav v terénu a problematická místa návštěvníka upozorňují, v případě, že o nich ví)
- ▶ špatný stav informační infrastruktury je znám, ale jeho náprava většinou není považována za prioritu (výjimkou jsou aktivní mikroregiony a MAS, které se dlouhodobě soustřeďují na návštěvnícký management a některé aktivní obce)
- ▶ mnoho stezek, panelů a prvků v terénu, které návštěvník uvidí, „nemá pána“, který by se k zodpovědnosti za jejich údržbu hlásil
- ▶ s ohledem na úspory jsou voleny zcela nevhodné technologie, které rychle interpretaci a zážitek návštěvníka znehodnotí
- ▶ místo oprav, údržby a obnovy stávající infrastruktury se investuje do nové

Obsah a forma:

- ▶ nová interpretace je často vytvářena bez koncepce a návaznosti na starou, výsledkem je dublování témat a částí infrastruktury
- ▶ interpretace je často budována bez přesné představy o typu návštěvníka, jeho potřebách a očekáváních
- ▶ úroveň prezentace informací a úroveň interpretace už ve většině případů neodpovídají dnešním požadavkům a očekáváním návštěvníka
- ▶ většina infrastruktury na území CHKO není interpretace, ale spíše prezentace údajů a dílčích informací bez kontextu a souvislosti
- ▶ neexistuje společné hlavní sdělení
- ▶ je podceňována kvalita obsahu interpretace, zvláště u moderních technických forem interpretace, např. audio zastavení stezek, QR kódů, beetagů (příliš dlouhé, nezáživné, v případě pevně zabudovaného audio zastavení popisující podrobně věci, které není možno z toho místa vidět apod.)
- ▶ některé použité technologie a materiály (např. u tisku panelů) nevyhovují podmínkám v terénu (na exponovaných místech brzy dochází k nečitelnosti v důsledku blednutí barev, poškození v důsledku zatékání vody, korozi kovových prvků apod.)

Koordinace

- ▶ nikdo soustavně na celém území nesleduje stav stávající interpretace (a návštěvnícké infrastruktury), není sledován vznik ani tematické zaměření nové interpretace
- ▶ chybí koordinace snah o budování a zlepšení stavu návštěvnícké infrastruktury
- ▶ nikdo soustavně nezjišťuje reakce návštěvníků, se kterými by se mělo při návrhu nových interpretací pracovat (výjimkou je nahodilá zpětná vazba při osobním kontaktu s pracovníky TIC)
- ▶ neexistuje výměna zkušeností tvůrců informační infrastruktury a interpretace na území Bílých Karpat, jednotliví tvůrci nemají přehled o tom, co dělají ostatní (výjimkou jsou oborová setkání pracovníků TIC pořádaná koordinujícími subjekty – např. centrálními cestovního ruchu, která však mají většinou obecnější zaměření a jsou omezena územní působností koordinátora)

Tematické zaměření vybraných expozic v Bílých Karpatech a okolí

EXPOZICE	oblast BK a okolí	obec / místo	tematické zaměření
Muzeum Valašské Klobouky	Valašskoklobucko	Valašské Klobouky	archeologie, paleontologie, Keltové, Slované
Červený dům	Valašskoklobucko	Valašské Klobouky	řemesla – soukenictví, plátenictví, barvířství
Vojenské minimuzeum Pearl Harbor	Valašskoklobucko	Loučka	vojenská historie – útok na Pearl Harbor 1941
Drnovice – řemesla jižního Valašska – stavitelství	Valašskoklobucko	Drnovice	řemesla a lidové stavitelství jižního Valašska – osídlení regionu, tradiční rukodělná výroba a stavební techniky
Expozice požární ochrany	Valašskoklobucko	Vlachova Lhota	historie a současnost hasičských sborů
Památník Ploština	Valašskoklobucko	Drnovice/Ploština	historie protifašistického odboje
Muzeum Josefa Káni – Šedého vlka	Valašskoklobucko	Návojná	historie Junáka a skautingu, osobnost J. Káni
Městské muzeum Brumov-Bylnice	Valašskoklobucko	Brumov-Bylnice	život lidí pod Brumovským hradem
Hrad Brumov	Valašskoklobucko	Brumov-Bylnice	historie, Valašské království
CHKO Bílé Karpaty (na hradě Brumov)	Valašskoklobucko	Brumov-Bylnice	příroda, krajina, kultura, hospodaření CHKO a BR Bílé Karpaty
Army Park	Luhačovicko	Divnice	raketové vojsko, zbrojovky na Valašsku, technika, výzbroj a výstroj Československé lidové armády
Městské muzeum Slavičín	Luhačovicko	Slavičín	letecká bitva nad Slavičínem, archeologické nálezy ze Slavičína a okolí
Rudické muzeum	Luhačovicko	Rudice	selské a zemědělské pracovní nástroje, fotodokumentace včetně repliky rudického kroje
Muzeum Luhačovského Zálesí – Znamé i neznámé Luhačovice	Luhačovicko	Luhačovice	Luhačovice – centrum etnografického regionu, lázeňství, prameny, městské historické domy
Hostětín	Bojkovsko	Hostětín	objekty spojené s udržitelným rozvojem a šetrnými technologiemi a využíváním přírodních zdrojů
Muzeum Bojkovska	Bojkovsko	Bojkovice	historie, bydlení, hospodářství, soudnictví, řemesla, sakrální místnost, historický byt ve stylu 50. let, stará školní třída, letecká bitva 1944
Památník J. A. Komenského	Bojkovsko	Komňa	osobnost J. A. Komenského
Muzeum J. A. Komenského	Uherskobrodsko	Uherský Brod	osobnost J. A. Komenského, etnografie regionu – kroje, řemesla, tradice
Památkový dům, Štrbákovec	Uherskobrodsko	Strání-Květná	tradiční bydlení, zvyky – fašank
Nivnická jízba	Uherskobrodsko	Nivnice	tradice, tradiční bydlení
Muzeum na mlýně	Uherskobrodsko	Dolní Němčí	historie, tradiční bydlení
Muzeum pálenic	Uherskobrodsko	Vlčnov	podomácky vyrobené pálenice
Slovácké muzeum Uherské Hradiště	Uherskohradištsko	Uherské Hradiště	Národopisná expozice Slovácko, Osobnosti lidové umělecké výroby, Slovácká jízba
Galerie Joži Uprky	Uherskohradištsko	Uherské Hradiště	Uprkovy obrazy dokumentující život a tradice regionu
Památkové domky v Hluku	Ostrožsko	Hluk	malovaný ornament, tradiční bydlení
Muzeum na tvrzi	Ostrožsko	Hluk	historie, tradice, jízda králů
Obecní muzeum v Blatnici pod Svatým Antonínkem	Ostrožsko	Blatnice	šicí stroje, knoflíky, kroje a výšivky, dobová kuchyně
Expozice v dílně Tradic Slovácka	Ostrožsko	Blatnička	lidové kroje, jejich výroba a údržba
Galerie Joži Uprky – Veselí n/Moravou	Ostrožsko	Veselí nad Moravou	obrazy, plastiky dokumentující život a tradice regionu

EXPOZICE	oblast BK a okolí	obec / místo	tematické zaměření
Městské muzeum Veselí nad Moravou	Ostrožsko	Veselí nad Moravou	historie, etnografie města a okolí
Expozice Josefa Zimovčáka	Ostrožsko	Veselí nad Moravou	osobnost cyklisty, jeho závody, dresy a ocenění
Expozice Baťova kanálu	Ostrožsko	Veselí nad Moravou	historie, obnova a současnost Baťova kanálu
Rodný dům Martina Zemana	Horňácko	Velká nad Veličkou	etnografické sbírky z Horňácka – hudba, keramika, obrazy, výšivky
Rodný dům biskupa Gorazda	Horňácko	Hrubá Vrbka	osobnost M. Pavlíka – dokumenty, obrazy
Kuželovský mlýn	Horňácko	Kuželov	větrný mlýn, jeho historie, mlynářství, hospodaření
Muzeum bratří Uprků	Strážnicko	Kněždub	osobnosti – bratři Uprkovi
Muzeum oskeruší	Strážnicko	Tvarožná Lhota	oskeruše, ovocnářství
Expozice Bílé Karpaty – rozhledna Travičná	Strážnicko	Tvarožná Lhota	příroda, krajina, kultura, hospodaření CHKO a BR Bílé Karpaty
Areál Salaš Travičná	Strážnicko	Tvarožná Lhota	kopaničářské roubené stavby, ekologická naučná stezka, sportovní atrakce
Muzeum osobností a lidových tradic Vnorov	Strážnicko	Vnorovy	osobnosti – např. J. Skácel, M. Kudeříková, tradice
Ovocnářství ve Vnorovech (a sušárna ovoce)	Strážnicko	Vnorovy	ovocnářství, krajové odrůdy
Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy (skanzen)	Strážnicko	Strážnice	lidová architektura (objekty z oblasti Bílých Karpat), řemesla a zvyky
Muzeum mlynářství	Strážnicko	Strážnice	řemesla – mlynářství
Muzeum ve strážnickém zámku (sídlo Národního ústavu lidové kultury)	Strážnicko	Strážnice	slovácká keramika, hudební nástroje, knihovna
Městské muzeum Strážnice	Strážnicko	Strážnice	příroda, historie, řemesla

Tematické zaměření vybraných stezek v Bílých Karpatech a okolí

STEZKA	oblast BK a okolí	délka v km	počet panelů (+rozšiřuje se)	tematické zaměření panelů
VAŘÁKOVY PASEKY	Valašskoklobucko	16	15	geologie, flóra, fauna, obce, místní historické události 2. světové války
NAUČNÝ OKRUH DR. JIŘÍHO KOHOUTKA	Valašskoklobucko	1,5	8	historie Klášťova, archeologické nálezy a výzkum (je součástí Okruhu šesti dědin)
KOČÁRKOVÁ STEZKA	Valašskoklobucko	1,6	bez panelů, interaktivní prvky	dětské hřiště, replika hradiska Klášťov, přes Envicentrum s hospodářskými zvířaty, navazuje na ni křížová cesta a Stezka zdraví ke studánce
CESTA ZDRAVÍ	Valašskoklobucko	0,2	8 zastavení	léčivé byliny a jejich využití, na cestě od kaple Panny Marie k poutní studánce, navazuje na křížovou cestu
NAUČNÝ CHODNÍK VALAŠSKÉ KLOBOUKY část stezky HUGOLÍNA GAVLOVIČE	Valašské Klobouky	3	9	památky a zajímavá místa ve Valašských Kloboukách
KRÁLOVEC	Valašskoklobucko	7	12	vývoj a současná podoba krajiny, chráněná území, fauna a flóra, tradice a lidové zvyky, rozhledna
trasa KLOBÚKAMA AJ BĚLOKARPATSKÝMA LÚKAMA (Chodníky BK)	Valašskoklobucko	9	bez panelů	město – řemesla, louky na trase
trasa SRDCEM JIŽNÍHO VALAŠSKA (Chodníky BK)	Valašskoklobucko	4	bez panelů	město – zajímavé stavby na trase
trasa NAJDĚTE ANDĚLÍČKA (Chodníky BK)	Valašskoklobucko	11	bez panelů	historické a sakrální památky na trase
trasa OKOLO ZÁVRŠÍ (Chodníky BK)	Valašskoklobucko	22	bez panelů	příroda, zajímavá místa na trase
LIPOVÁ	Luhačovicko	2	5	sírné prameny a památky v katastru obce Lipová
TATARKA	Luhačovicko	10	2+	přírodní zajímavosti Slavičina a okolí
OKOLO NEVŠOVÉ	Luhačovicko	14 včetně odboček	bez panelů	příroda a historie v okolí obce Nevšová
PO STOPÁCH OSÍDLENÍ SLOVANŮ	Luhačovicko	5	4	historie osídlení, archeologické nálezy z místních lokalit
STOJATÁ VODA (okolo rybníka Slavík 1)	Luhačovicko	1,5	7	příroda stojatých vod
PĚŠKY I NA KOLE OKOLO AMBRY	Luhačovicko	0,5	3	hotel Ambra a okolí, CHKO, fauna, flóra, tipy na výlety v okolí, tematická hra
NAUČNÝ CHODNÍK ANTONÍNA VÁCLAVÍKA	Luhačovicko	2	5	osobnost A.Václavíka, památky, kroj, historie, povodně
NAUČNÝ CHODNÍK LUHAČOVICKÁ PŘEHRAHA	Luhačovicko	0,2	5	historie údolí Št'ávnice, povodně v lázních, osobnosti, rekreace na přehradě
STEZKA ZDRAVÍ	Luhačovicko		bez panelů, 10 posilovacích strojů	interaktivní stezka, venkovní posilovací stroje
POD STARÝM SVĚTLOVEM (Podhradí – Starý Světlav)	Luhačovicko	2,5	6	součást Ekoparku Starý Světlav – zajímavá místa v okolí, obsahuje herní prvky
LITERÁRNĚ-HISTORICKÉ TOULKY SLAVIČÍNSKEM	Luhačovicko	30	11	historie (archeologie, letecká bitva, památky), osobnosti, místní názvy, příroda, Bílé Karpaty, tipy na výlet; na 2 panelech příběhy/legendy
BÁJE A POVĚSTI POD STARÝM SVĚTLOVEM	Luhačovicko	rozpětí V-Z 18, celkem přes 30	16	místní technické a historické památky a příroda a k nim pověsti spojené s místem

STEZKA	oblast BK a okolí	délka v km	počet panelů (+rozšiřuje se)	tematické zaměření panelů
NAOKOLO HOSTĚTÍNA	Bojkovsko	6,5	10 zastavení	jak se v místě dřív žilo, pracovalo a jak se slavily svátky
SOCHY V KRAJINĚ	Bojkovsko	10 (*2)	15 soch, nejvzdálenější 10km	sochy v krajině
PO ZELENEJŠÍM HOSTĚTÍNEM	Bojkovsko	1	5 zastavení	environmentální projekty v obci Hostětín
KOMÉNKA	Bojkovsko	5	2+	příroda a historie obce a okolí
NS BOJKOVICKÁ	Bojkovsko, Moravské Kopanice	23; 16	9	flóra, fauna a historické zajímavosti oblasti Bojkovska
BOŠÁČKA	Moravské Kopanice	?	1 (více nena-lezeno)	přírodní a kulturní zajímavosti oblasti Bošáček
NS OKOLO HROZENKA	Moravské Kopanice	18	12	zajímavé informace o přírodě CHKO BK a ze života obyvatel tohoto kraje
NS MORAVSKÉ KOPANICE	Moravské Kopanice	12 (+5,5)	14	flóra a fauna, způsob kopaničářského života
NS LOPENÍK	Moravské Kopanice	7,3 (+5)	8	krajina a příroda Moravských Kopanic
MĚSTSKOU PAMÁTKOVOU ZÓNOU	Uherskobrodsko	1,7	16, z toho 5 zvukových	památky ve městě Uherský Brod
POD JAVORINŮ, HORŮ ZELENU...	Uherskobrodsko	9	10	informace o obci Horní Němčí a o fauně a flóře v okolí
NS KVĚTNÁ	Uherskobrodsko	7	9	okolní krajina, fauna, flóra, myslivost
PŘÍRODOU A HISTORIÍ BORŠIC U BLATNICE	Ostrožsko	3,3	12 panelů nebo interakt. prvků	obec – historie, tradice, kostel, louky, vývoj lesa
VČELÍ	Ostrožsko	5	12	včely, včelařství, včelaři
NS JAVOŘINSKÁ	Horňácko	23; 16; 5	14	příroda, historie a tradice Horňácka
NS ŠUMÁRNICKÁ	Strážnicko, Horňácko	18	18	život a hospodaření ve zdejší krajině, historické a přírodovědné souvislosti
OVOCNÁŘSTVÍ VE VNOROVECH	Strážnicko	3	3	ovocnářství, sady, staré a krajové odrůdy, sušárna, zeleň v zemědělské krajině
HUDEBNÍ – DOLINEČKA	Strážnicko	4	4	místní písně a jejich motivy, příroda, fauna, flóra, vinařství
DŘEVAŘSKÁ	Strážnicko	3	3	stezka, dřevěné sochy, tipy na výlet
OKOLO RADĚJOVA	Strážnicko	19	1+	Obora Radějov, lesy, fauna, flóra
BĚLOKARPATSKÁ	Strážnicko	14	1+	Bílé Karpaty, louky, fauna, flóra, salaš Travičná
STRÁŽNICKÝMI VINOHRADY	Strážnicko	18	2+	vinařství – tradice, vína, konkrétní místa v regionu
OSKORUŠOVÁ	Strážnicko	25	2+	ovocnářství, oskeruše
STRÁŽNICKÝM POMORAVÍM	Strážnicko	10	2+	Pomoraví, lužní les – fauna, flóra, vliv člověka
UPRKOVA	Strážnicko	26	2+	osobnosti – Uprka a další výtvarníci spojení s místem

BÍLÉ KARPATY – HLAVNÍ TÉMATA A MYŠLENKY pro formulaci vlastních sdělení

HLAVNÍ SDĚLENÍ – myšlenka		4 HLAVNÍ TÉMATA A DÍLČÍ MYŠLENKY		ROZVIJÉJÍCÍ MYŠLENKY *		O čem je možné psát ve spojení s daným tématem		Příklady **		NEHMATATELNÉ A OBECNÉ POJMY ***	
V životě Bílých Karpat, jedinečnosti a zachovalosti své krajiny a kultury, hrál vždy svou důležitou roli spolutvůrce člověk, a s tím jak roste cena zdejšího přírodního a kulturního dědictví, roste i význam člověka pro zachování těchto světově uznávaných hodnot.		SPOLEČNÉ DÍLO ČLOVĚKA A PŘÍRODY Jedinečná podoba kulturní krajiny Bílých Karpat je vzácným dokladem toho, že lidské konání může spoluvytvářet ceně přírodní hodnoty.		Podobu bělokarpatské krajiny člověk postupně přetvářel v řadě ohledů, a dal tím vzniknout jedinečné kulturní krajine nesoucí viditelné stopy jeho činnosti – od pravěkých hradišek až po pozůstatky valašské a kopaničářské kolonizace.		» kdo, kdy a proč přišel, jak krajinu ovlivnil a jaké stopy to zanechalo na podobě dnešní krajiny		Skláři ve Strání Pastva na Nedašovsku Opevnění u Vlárského průsmyku – brumovský hrad Moravské Kopanice		Nehmatatelné: Dílo Jedinečný/vzácný Rozmanitost Zachovalost Čas Historie Kulturní krajina Péče Víra Ohrožení Nadpřirozeny Vzájemná provázanost Hodnota Dědictví	
		Některé ze zajímavých jevů, které jsou pro krajinu Bílých Karpat charakteristické, jako jsou sesuvy, výskyt minerálních pramenů či říční pirátství, jsou jednoznačně dány působením přírodních (geologických, hydrologických a klimatických) podmínek a člověk tu s nimi po tisíciletí v dobrém i zlém žil.		» jaké přírodní procesy utvářely krajinu Bílých Karpat, jaké přírodní jevy jsou charakteristické pro Bílé Karpaty, a jak s nimi člověk žil (např. sesuvy) a některé využil (např. minerální prameny)		» jaké typické prvky krajiny Bílých Karpat by bez cílené činnosti člověka nevznikly a nedochovaly se, proč a jak je člověk utvářel a dodnes utváří		Názyv Čertoryje, Uvezené jako důstředek sesuvů Léčivé minerální prameny na Luhačovicích		Obecné: Přezítí Pokora Soužití Odvaha Naděje Úcta	
		Louky, ovocné sady či světlé háje představují typické prvky bělokarpatské krajiny, jejichž podobu vždy výrazně utvářel svými cílenými zásahy člověk a nejcennější přírodní stanoviště v Bílých Karpatech dnes najdeme mnohdy právě v místech, kde člověk dlouhodobě působil.		» nejcennější přírodní stanoviště v Bílých Karpatech a jejich souvislost s činností člověka (a jak to víme)		» jaké typické prvky krajiny Bílých Karpat by bez cílené činnosti člověka nevznikly a nedochovaly se, proč a jak je člověk utvářel a dodnes utváří		Sady a krajové odrůdy Květnaté louky na Horňácku			
						» jaké geologické procesy a jakým způsobem přispívají k rozmanitosti přírody a krajiny Bílých Karpat (sesuvy apod.)		Mokřady Druhově bohaté orchidejové louky			

* Některé z těchto myšlenek je možné ještě více rozvinout nebo kombinovat 1) pro zpracování konkrétních forem interpretace (stezka, trasa prohlídky s průvodcem, expozice atd.) nebo 2) jako možné téma osvětlových místních aktivit – např. regionálně zaměřených výukových programů.

*** Těžko uchopitelné pojmy, které možná budu potřebovat lidem nějak srozumitelně přiblížit; obecné lidské pojmy, které dané téma provázejí a lidské vlastnosti, se kterými můžeme pracovat, apelovat na ně, využít je např. k motivaci.

** Příklady z Bílých Karpat, které by ve spojení s daným tématem bylo možné využít. Příběhů je mnoho, uvádíme jen vzorek toho, o čem by se dalo psát. Pokud se podíváte ve svém okolí, určitě byste ke každému tématu a myšlence našli vlastní příběh naší.

*** Těžko uchopitelné pojmy, které možná budu potřebovat lidem nějak srozumitelně přiblížit; obecné lidské pojmy, které dané téma provázejí a lidské vlastnosti, se kterými můžeme pracovat, apelovat na ně, využít je např. k motivaci.

HLAVNÍ SDĚLENÍ – myšlenka		4 HLAVNÍ TÉMATA A DÍLČÍ MYŠLENKY		ROZVIJÉJÍCÍ MYŠLENKY *		O čem je možné psát ve spojení s daným tématem		Příklady **		NEHMATATELNÉ A OBECNÉ POJMY ***	
V životě Bílých Karpat, jedinečnosti a zachovalosti své krajiny a kultury, hrál vždy svou důležitou roli spolutvůrce člověk, a s tím jak roste cena zdejšího přírodního a kulturního dědictví, roste i význam člověka pro zachování těchto světově uznávaných hodnot.		ROZMANITOST KRAJINY A KULTURY Výjimečná rozmanitost bělokarpatské přírody a krajiny se s hrdostí odráží v pestrosti zdejší tradiční kultury.		Rozmanitost zdejší přírody už dlouho láká odborníky z různých oblastí, kteří potvrzují, že Bílé Karpaty se pyšní nejen nezvykle vysokým počtem různých druhů rostlin a živočichů, ale i hojností, s jakou se zde vzácné druhy vyskytují.		» druhová pestrost, jak a co se o ní ví, jak se na to přišlo (výzkum, lidé)		Příběh botanika Leoše Křtiměše a metod jeho práce		Nehmatatelné: Biodiverzita/ druhov rozmanitost Pestrost Čas Hranice Domov Rodina Tradice Tradiční kultura Smysl pro krásu Hojnost Obdiv Zvědavost Jedinečný/vzácný Vzájemná provázanost	
		Základem výjimečné rozmanitosti přírody a krajiny Bílých Karpat je kombinace 1) geologických procesů, 2) jedinečné polohy Bílých Karpat na hranici různých geografických a kulturních oblastí a 3) dlouhodobého působení člověka.		» jaké geologické procesy a jakým způsobem přispívají k rozmanitosti přírody a krajiny Bílých Karpat (sesuvy apod.)		» jak přispívá dlouhodobá přítomnost a činnost člověka v Bílých Karpatech k jejich rozmanitosti		Sesuvy v oblasti Lopeníka		Každoroční kosení luk pořádané ZO ČSOP Kosenka ve Valašských Kloboukách	
		Pestrost krojů, písní, zvyků i tradiční architektury Bílých Karpat je zrcadlem každodenního života jejich tvůrců a jejich vztahu k domovu – zdejší přírodě a krajině.		» jak přispívá poloha Bílých Karpat na hranici několika geografických a kulturních oblastí k rozmanitosti		» jak se pestře přírodní podmínky v různých částech Bílých Karpat promítly do podoby tradiční lidové kultury a jejich projevů		Vinohradnická kultura na Strážnicku Fašank v Komni		Obecné: Život Smrt Hrdost Úcta Krása	

* Některé z těchto myšlenek je možné ještě více rozvinout nebo kombinovat 1) pro zpracování konkrétních forem interpretace (stezka, trasa prohlídky s průvodcem, expozice atd.) nebo 2) jako možné téma osvětlových místních aktivit – např. regionálně zaměřených výukových programů.

** Příklady z Bílých Karpat, které by ve spojení s daným tématem bylo možné využít. Příběhů je mnoho, uvádíme jen vzorek toho, o čem by se dalo psát. Pokud se podíváte ve svém okolí, určitě byste ke každému tématu a myšlence našli vlastní příběh naší.

*** Těžko uchopitelné pojmy, které možná budu potřebovat lidem nějak srozumitelně přiblížit; obecné lidské pojmy, které dané téma provázejí a lidské vlastnosti, se kterými můžeme pracovat, apelovat na ně, využít je např. k motivaci.

HLAVNÍ SDĚLENÍ – myšlenka	4 HLAVNÍ TÉMATA A DÍLČÍ MÝŠLENKY	ROZVÍJĚJÍCÍ MÝŠLENKY *	O čem je možné psát ve spojení s daným tématem	Příklady **	NEHMATATELNÉ A OBECNÉ POJMY ***
V životě Bílých Karpat, jedinečných rozmanitostí a zachovalosti své krajiny a kultury, hrál vždy svou důležitou roli spolutvůrce člověk, a s tím jak roste cena zdejšího přírodního a kulturního dědictví, roste i význam člověka pro zachování těchto světově uznávaných hodnot.	ZACHOVALOST KRAJINY A KULTURY Bílí Karpaty si zachovávají svoji svěbytnou tvář díky své jedinečné poloze a generacím lidí, kterým zde stálo a stojí za to žít a hospodařit ne zrovna pohodlným způsobem.	Světobná tvář Bílých Karpat je pestrou mozaikou dokladů historického vývoje této oblasti, dodnes patrnou nejen ve způsobu uspořádání pozemků, struktuře krajinných prvků (například starých stromů a sadů) a v dochovaných stavbách, ale i v živých zvycích a tradicích. Odlehlost Bílých Karpat měla vliv na dlouhodobé přežívání starých způsobů hospodaření, udržování zvyků, a tím i uchování svěbytné podoby zdejší krajiny a mnohdy lákala člověka, aby sem přicházel hledat to, co jinde nenašel – náboženskou toleranci, úkryt, či jiný způsob života. Hraniční poloha Bílých Karpat, která byla pro některé jejich obyvatele v dobách míru a rozvoje obchodu přínosná, způsobila v časech krvavých válečných konfliktů opakované vytláčení kraje a zánik řady obcí, což přispělo ke zpomalení dalšího vývoje. Přestože dnes, stejně jako v minulosti, jsou lidé nuceni odcházet za prací, je mnoho těch, kdo v Bílých Karpatech zůstávají nebo se sem vrací, a i když nedokáží přesně popsat svůj silný vztah k tomuto místu, společným jmenovatelem je většinou krásná příroda a krajina, klid, pocit sounáležitosti a úcta k tradicím.	» vývoj situace v krajině, jak ji ovlivnily různé způsoby a intenzita hospodaření a využívání přírodních zdrojů a kde jsou dohady patrné » jak ovlivnila odlehlost zachování tradičních způsobů hospodaření, zvyků, a tím uchování podoby krajiny » co a lidé přicházeli do Bílých Karpat hledat a proč jim odlehlost této části země vyhovovala » čím byla hraniční poloha Bílých Karpat zajímavá pro jejich obyvatele v dobách míru a rozvoje obchodu » jak se lidem žilo v dobách válečných sporů a jak se to odrazilo na zachování hodnot Bílých Karpat » v čem zdejší krajina a podmínky lidí omezovaly a omezují » v čem spočívá ne zrovna pohodlný způsob hospodaření » díky čemu se zde po generace udržely přírodní, kulturní a historické hodnoty, proč mnozí lidé neodešli, co je tady drželo a drží	Mozaikovitá krajina v národní přírodní rezervaci Zahrady pod Hájem u Velké nad Větličkou První silnice na Kopančích a vyvázání se z roboty Historie evangelické komunity v Javorníku Osobnost J. A. Komenského Starý Hrozenkov a obchodní cesty do Uher Místní příběhy z kronik a knihy Lamentace země Moravské Míšaři na Bojkovsku Tradiční hospodaření a větrný mlýn v Kuželově Zpívání u hrůšky na hranici Slavkova a Horního Němčí Vira	Nehmatatelné: Zachovalost Tradice Hodnota Historie Čas Hranice Konflikt/spor Odlehlost Generace Rodina Pohodlí Svoboda Tolerance Bezpečí Ochrana Obecné: Odhodlání Hrdost Úcta Život Smrt Přezítí Láska Svoboda Strach Ztráta Naděje Důvěra Pokora Vira

* Některé z těchto myšlenek je možné ještě více rozvinout nebo kombinovat 1) pro zpracování konkrétních forem interpretace (stezka, trasa prohlídky s průvodcem, expozice atd.) nebo 2) jako možné téma osvětových místních aktivit – např. regionálně zaměřených výukových programů.

** Příklady z Bílých Karpat, které by ve spojení s daným tématem bylo možné využít. Příběhů je mnoho, uvádíme jen vzorek toho, o čem by se dalo psát. Pokud se podíváte ve svém okolí, určitě byste ke každému tématu a myšlence našli nějaký příběh našli.

*** Těžko uchopitelné pojmy, které možná budu potřebovat lidem nějak srozumitelně přiblížit; obecné lidské pojmy, které dané téma provázejí a lidské vlastnosti, se kterými můžeme pracovat, apelovat na ně, využít je např. k motivaci.

HLAVNÍ SDĚLENÍ – myšlenka	4 HLAVNÍ TÉMATA A DÍLČÍ MÝŠLENKY	ROZVÍJĚJÍCÍ MÝŠLENKY *	O čem je možné psát ve spojení s daným tématem	Příklady **	NEHMATATELNÉ A OBECNÉ POJMY ***
V životě Bílých Karpat, jedinečných rozmanitostí a zachovalosti své krajiny a kultury, hrál vždy svou důležitou roli spolutvůrce člověk, a s tím jak roste cena zdejšího přírodního a kulturního dědictví, roste i význam člověka pro zachování těchto světově uznávaných hodnot.	DĚDICTVÍ A JEHO OCHRANA Tak jak roste hodnota přírodního a kulturního dědictví Bílých Karpat, roste i význam člověka jako jeho spolutvůrce, obdivovatele a ochránce.	Hodnoty jako je klid, úcta k tradicím, či jedinečná příroda, krajina a kultura, kvůli nimž v Bílých Karpatech zůstávají žít místní lidé, a pro které je stále častěji vyhledávají návštěvníci, v okolním světě rychle mizí, stávají se vzácnější, a tím jejich cena roste. Člověk po dlouhou dobu spolutvůřel a uchovával přírodní a kulturní dědictví Bílých Karpat tím, že v nich žil a hospodařil, ale v okamžiku, kdy dokázal díky účinnějším technickým prostředkům v krátké době způsobit v krajině výrazné změny, se význam jeho role změnil, protože začal zdejší dědictví ohrožovat. S nenávratně mizejícími částmi bělokarpatského přírodního a kulturního dědictví si lidé začali uvědomovat potřebu ochránit to, co z něj ještě zbývá, a začali hledat cesty, jak toho dosáhnout – od vyhlášení přírodních a památkových rezervací přes činnost odborných institucí, obcí až po dobrovolnou práci mnoha organizací i jednotlivců.	» proč je bohatství přírody a kultury Bílých Karpat uznáváno i v mezinárodním a celosvětovém měřítku (biosférická rezervace UNESCO, Diplom chráněných území Rady Evropy) » jak se okolní svět mění a proč si lidé cení těžko uchopitelných hodnot jako je ticho, klid, volnost pohybu, čistota a zachovalá příroda, krajina, živá kultura, pocit sounáležitosti a úcta k tradicím » jak se změnil význam role člověka, proč a čím začal dědictví ohrožovat (např. intenzivní hospodaření, změna architektury, upouštění od hospodaření apod.) » historie snah o ochranu přírodního, kulturního a historického dědictví Bílých Karpat » společná péče, její různé podoby a formy, jaké jsou možnosti, významná úloha obcí » hledání nových přístupů v ochraně a způsobů hospodaření » různé způsoby, kterými se projevuje obdiv lidí k přírodě, krajině, kultuře a člověku, který je spolutvůřel » úcta místních lidí těm, kdo svým životem přispěli k uchování jejich hodnot a jejich domova (např. pomníčky po Bílých Karpatech) » čím a koho Bílé Karpaty inspirují	Nehmatatelné: Vztah Hodnota Bohatství Vzácný Tradice Dědictví Zachovalost Zranitelnost Znehodnocení Smysl pro krásu Ochrana Obecné: Úcta Zodpovědnost Zdraví Krása Obdiv Život Smrt Péče Naděje Sounáležitost	

* Některé z těchto myšlenek je možné ještě více rozvinout nebo kombinovat 1) pro zpracování konkrétních forem interpretace (stezka, trasa prohlídky s průvodcem, expozice atd.) nebo 2) jako možné téma osvětových místních aktivit – např. regionálně zaměřených výukových programů.

** Příklady z Bílých Karpat, které by ve spojení s daným tématem bylo možné využít. Příběhů je mnoho, uvádíme jen vzorek toho, o čem by se dalo psát. Pokud se podíváte ve svém okolí, určitě byste ke každému tématu a myšlence našli nějaký příběh našli.

*** Těžko uchopitelné pojmy, které možná budu potřebovat lidem nějak srozumitelně přiblížit; obecné lidské pojmy, které dané téma provázejí a lidské vlastnosti, se kterými můžeme pracovat, apelovat na ně, využít je např. k motivaci.

Adresář

Konzultanti interpretace místního dědictví

V adresáři jsou uvedeni konzultanti, kteří jsou členy Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR (SIMID).

Aktuální seznam najdete na webových stránkách www.dobrainterpretace.cz.

Konzultanti jsou schopni zajistit i realizaci, popřípadě dát tip na realizátora.

► Ing. Vojta Bajer

Tvarůžkova 1805
756 61 Rožnov pod Radhoštěm
Tel.: 777 949 268
Email: vojtabajer@seznam.cz
www.salamandr.info

► RNDr. Blažena Hušková

Oldřichov v Hájích 100,
463 31 Chrastava
Tel.: 602 684 718
Email: blahuska@seznam.cz

► Mgr. Tereza Hejtmánková

Tel.: 608 047 390
Email: doterenu@gmail.com

► Jana Urbančíková

Vzdělávací a informační středisko Bílé
Karpaty, o.p.s.
Bartolomějské nám. 47,
698 01 Veselí nad Moravou
Tel.: 518 322 545, 732 647 387
Email: urbancikova@bilekarpaty.cz
www.bilekarpaty.cz/vis

► Mgr. Kateřina Kočí

Karlovice 279
793 23 Karlovice
Tel.: 777 044 758
Email: kocikaterina@gmail.com
www.actaea.cz

► Ing. Dalibor Kvita

Janíkovo sedlo 36
742 21 Koprivnice
Tel.: 604 526 114
Email: hajenka@centrum.cz
hajenka.koprivnice.org

► Ing. Ladislav Ptáček

Grymov 26, 751 21
Tel.: 604 500 604
Email: ladaptacek@email.cz
www.interpretaceptacek.cz

► Mgr. Tomáš Růžička

Údolní 33, Brno
Tel.: 515 903 133, 607 720 135
Email: tomas.ruzicka@nap.cz
www.nadacepartnerstvi.cz

► Mgr. Michal Medek

Trnec 654
666 03 Tišnov
Tel.: 604 863 167
Email: michal@medek.us
Web: www.medek.us

► Ing. Michal Skalka

Pod Kostelem 136
542 23 Mladé Buky
Tel.: 737 331 912
Email: mskalka@krnap.cz

► Mgr. Olga Žampová

Na Potoku 629
378 81 Slavonice
Tel.: 602571087
Email: olga.zampova@zdrojislavonice.cz
www.zdrojislavonice.cz

Služby průvodců

Organizace, které zprostředkovávají služby průvodců proškolených v interpretaci místního dědictví:

► Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.

Bartolomějské nám. 47,
698 01 Veselí nad Moravou
Tel.: 518 322 545, 736 682 614
Email: visbk@bilekarpaty.cz
www.bilekarpaty.cz/vis

► Centrum Veronica Hostětín

Hostětín 86
687 71 Bojkovice
Tel.: 572 641 855
Email: hostetin@veronica.cz
<http://hostetin.veronica.cz>

► EnviCentrum Pro krajinu

Vysoké Pole 273
763 25 Újezd
Tel.: 733 312 712
Email: info@prokrajinu.eu
www.prokrajinu.eu

Kontakty na další místní průvodce, kteří prošli kurzem, jehož součástí byly i základy interpretace, najdete na:

www.bilekarpaty.cz/vis

Správa CHKO Bílé Karpaty

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR –
Správa chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty a Krajské středisko Zlín
Nádražní 318, 763 26 Luhačovice
Tel.: 577 119 626
Email: bilekarp@nature.cz
<http://bilekarpaty.nature.cz>

Zdroje informací

Uvedeny jsou užitečné zdroje, které je možné při přípravě interpretací využít.

Užitečné zdroje informací o interpretaci

► Publikace

James Carter (2002): Genius loci, Příručka pro plánování interpretace. Nadace Partnerství, Brno.

Ptáček L. (2011): Manuál místního průvodce. Slavonická renesanční, o. p. s., 36 str.

Ptáček L. (2011): Příklady dobré praxe v interpretaci místního dědictví. Slavonická renesanční, o. p. s., 20 str.

Ptáček L. /ed/, Růžička T. /ed/, Medek M., Hušková B., Banaš M. (2012): Jak pře(d)kládat svět – zásady dobré interpretace. Partnerství, o.p.s., 124 str.

Anglicky psanou odbornou literaturu lze zapůjčit u Michala Medka – viz zajímavé odkazy.

► Zajímavé odkazy

InterpretacePtáček
www.interpretaceptacek.cz

Michal Medek

www.medek.us

Partnerství o.p.s.

www.partnerstvi-ops.cz/cestovni-ruch

Questing – hledačky

www.questing.cz

Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR (SIMID)

www.facebook.com/SIMIDCR, www.dobrainterpretace.cz

Slavonická renesanční o.p.s.

www.zdrojislavonice.cz/, www.grasel.eu/

Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty

www.bilekarpaty.cz/vis

Užitečné mapy na internetu

<http://geoportal.gov.cz>

► v záložce MAPY jsou jednoduše přepínatelné různé druhy map, včetně historických map z druhého a třetího vojenského mapování a leteckých snímků z 50. let. Jako základní mapový podklad jsou použity podrobnější mapy 1:10 000. K dispozici je i vrstva katastrálních map. Pod záložkou Mapové kompozice (už při práci s mapovým zobrazením) najdete různé mapy přírodních i nepřírodních jevů a faktorů. Rozcestník odkazuje na další užitečné mapové servery, jako jsou například krajské geoportály nebo portál Agentury ochrany přírody a krajiny (AOPK ČR).

<http://mapy.nature.cz>

► mapový server AOPK ČR s možností zobrazení přesných aktuálních hranic maloplošných chráněných území (MZCHÚ), evropsky významných lokalit (EVL, součást Natury 2000), zonace CHKO, výsledků z mapování biotopů Natura 2000 apod.

<http://oldmaps.geolab.cz>

► historické mapy z 18. a 19. století. Nejstarší jsou mapy z Müllerova mapování (Müllerova mapa Čech z roku 1720 a Müllerova mapa Moravy z roku 1716 ve vydání z roku 1790), dále to jsou mapy z I., II. a III. vojenského mapování z 19. století. Tyto historické mapy lze srovnat s aktuálními a sledovat tak například změny v krajině.

Obsah

Úvod	3
Jedno území, společné dědictví, různé zájmy.....	4
Interpretační plán CHKO Bílé Karpaty.....	7
Tak pojďme něco udělat.....	8
Jak plán využít při přípravě interpretace.....	9
PROČ – můj cíl interpretace.....	11
KOMU – moje cílová skupina.....	15
CO – moje sdělení.....	19
JAK – moje forma.....	24
FUNGUJE TO?	29
Co ovlivňuje zážitek návštěvníka.....	29
Zásady dobré interpretace.....	34
Přílohy.....	36

V Bílých Karpatech **není jedno co a jak návštěvníkovi prezentujeme**, proto je důležité důkladně promyslet už fázi plánování.

Kvalita zážitku, který prostřednictvím interpretace, např. stezky, expozice nebo průvodce, návštěvníkovi nabídneme, **je důležitá. Stejně důležité je zvážit, jestli se o to, co vytvoříme, dokážeme a chceme starat.**

Hodně štěstí při opravách stávající a přípravě nové interpretace!

V rámci projektu Průvodcovství v CHKO Bílé Karpaty připravilo a vydalo
Vzdělávací a informační středisko Bílé Karpaty, o.p.s.
Bartolomějské nám. 47
698 01 Veselí nad Moravou
Tel.: 518 322 545, 736 682 614
Email: visbk@bilekarpaty.cz
www.bilekarpaty.cz/vis

Texty: J. Urbančíková, L. Ptáček
Fotografie: Archiv VIS Bílé Karpaty
Mapy: Správa CHKO Bílé Karpaty
Grafická úprava: M. Šojdr, P. Pohlová

Náklad 100 ks

2014